

Jody Ray

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden yhteys uusintarikollisuuden vähentämiseen

Systemoitu kirjallisuuskatsaus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (ylempi AMK)

Sosiaali- ja terveysalan palvelujen ja liiketoiminnan johtaminen

Opinnäytetyö

12.4.2023

Tekijä	Jody Ray
Otsikko	Mielenterveys- ja päihdepalveluiden yhteys uusintarikollisuuden vähenemiseen
Sivumäärä	46 sivua + 7 liitettä
Aika	12.4.2023
Tutkinto	Sosionomi (ylempi AMK)
Tutkinto-ohjelma	Sosiaali- ja terveysalan palvelujen ja liiketoiminnan johtaminen
Ohjaaja	Lehtori Marjatta Komulainen

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia aiemmin julkaistua tietoa uusintarikollisuudesta sekä saada tietoa mielenterveys- ja päihdepalveluiden vaikutuksista uusintarikollisuuden vähenemiseen. Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymys on: Millaiset palvelut auttavat rikostaustaiset asiakkaat, joilla on mielenterveys- ja päihdeongelmia, vähentämään rikoksen uusimista? Tavoitteena oli saada lisää tietoa aiheesta, jotta oikeanlaisia palveluita voisi alkaa kehittää.

Uusintarikollisuutta on hyvin yleistä vapautuneilla vangeilla. Usealla vangeilla ja rikostaustaisilla on samalla myös mielenterveys- ja päihdeongelmia. Antamalla tukea ja apua mielenterveys- ja päihdeongelmiin voidaan auttaa vähentämään uusintarikollisuutta.

Tutkimusmenetelmä oli systemoitu kirjallisuuskatsaus. Aineisto kerättiin alkuvuodesta 2023. Tiedonhaussa käytettiin seuraavia tietokantoja: ProQuest Central, Science Direct, Taylor & Francis Online ja Journal.fi. Hakusanat olivat: service, development, service design, mental health, substance abuse ja recidivism. Katsaukseen valikoitui 9 tutkimusta, joita arvioitiin JBI-laadunarviointityökalulla. Tutkimukset olivat vuosilta 2019–2022. Laadunarvioinnin jälkeen tutkimukset analysoitiin sisällönanalyysillä.

Tulokset jakaantuivat seuraaviin pääluokkiin: ammattilaisten vaikutus ja osuus rikosten uusimisen vähenemiseen, rikostaustaisille suunnatut palvelut, palvelujen kehittäminen, palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka auttoivat rikosten uusimisen vähenemiseen sekä palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka eivät vaikuttaneet rikosten uusimiseen vähenemiseen.

Tämän systemoidun kirjallisuuskatsauksen tulosten johtopäätökset olivat seuraavat: Ammattilaisen rooli palveluissa on ratkaiseva niin toimivalle yhteistyölle moniammatillisessa tiimissä kuin asiakkaiden kanssa luoduissa suhteissa; Kokonaisvaltainen palvelu tukisi uusintarikollisuuden vähentämisessä. Kokonaisvaltaista palvelua voi olla yhdeltä organisaatiolta saatua tai monen organisaation yhteistyöstä koostuvaa; Palvelujen kehittämisessä pitää muistaa palvelujen räätälöinti. Kaikille asiakasryhmille ei sovi samanlaiset palvelut; Kokemusasiantuntijoiden tuki on tärkeää palveluihin kiinnittymisessä ja onnistuneessa lopputuloksessa; Erityyppiset palvelut auttavat vähentämään rikosten uusimista.

Yhteenvetona voisi sanoa, että erilaiset asiakasryhmät hyötyvät erilaisista palveluista, ammattilaisen rooli on tärkeää ja kokemusasiantuntijoiden tuki auttaa asiakkaita kiinnittymään palveluihin. Tämän aiheen jatkotutkimusmahdollisuudet ovat valtavat.

Avainsanat	uusintarikollisuus, rikostaustainen, mielenterveys, päihde, palvelu
------------	---

Author	Jody Ray
Title	The link between mental health and substance abuse services and the reduction in recidivism
Number of Pages	46 pages + 7 appendices
Date	12.4.2023
Degree	Master of social services
Degree Programme	Master's degree programme in Service and Business Management in Health Care and Social Services
Instructor	Marjatta Komulainen, senior lecturer
<p>The aim of this thesis was to research previously published information relating to recidivism and what relation mental health and substance abuse services have in reducing it. This thesis's research question was: What services help prisoners with mental health and substance abuse issues reduce recidivism? The aim was to gain more information so that the correct services can be developed.</p> <p>Recidivism is a very common occurrence. Prisoners and people with a criminal background also frequently have mental health and substance abuse issues. By providing services that help with their mental health and substance abuse issues, we can help reduce the rate of recidivism.</p> <p>The research method for this thesis was a systematic literature review. Data was collected during the beginning of 2023. The following databases were used: ProQuest Central, Science Direct, Taylor & Francis Online and Journal.fi. The key words used were: service, development, service design, mental health, substance abuse, and recidivism. After reviewing all the results, 9 research articles were included in this literature reviews. They were evaluated using the JBI quality assessment tool. The research articles were published between 2019 and 2022. The research articles were then analysed by content analysis. The results were classified into the following key themes: 1. the professionals' influence and their role in the reduction of recidivism, 2. services aimed at people with a criminal background, 3. the development of services, 4. services and their content that aided in the reduction of recidivism, and 5. services and their content that did not aid in the reduction of recidivism.</p> <p>The conclusions of this systematic literature review were the following: The professionals' role as a service provider are crucial for both a working relationship with other professionals and in fostering a good client relationship; A holistic viewpoint to service providing supports the reduction of recidivism. Holistic services can be provided from one service provider or be provided by many service providers who work in cooperation with each other; When developing services, it is important to remember to tailor the provided services. Not all clients benefit from the same services; Peer support is an important part in helping clients continue with services and supporting them in a successful outcome; Different types of services help in the reduction of recidivism.</p> <p>In summary, different clients benefit from varying types of services, the professionals' role is important and peer support help clients remain with their service providers. Further inspection possibilities in this area of research are immense.</p>	
Keywords	recidivism, mental health, substance abuse, service

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettiset lähtökohdat	2
2.1	Päihdepalvelut	2
2.1.1	Päihde- ja riippuvuusstrategia. Yhteiset suuntaviivat vuoteen 2030.	3
2.1.2	Muutos päihteiden käytössä ja päihdepalveluissa	4
2.2	Mielenterveyspalvelut	5
2.2.1	Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030	6
2.2.2	Kaksoisdiagnoosin vaikutus eriarvoisuuteen	8
2.3	Rikostaustaisten palvelut	9
2.3.1	Suunniteltu yhteistyö rikosseuraamuslaitoksen ja muiden toimijoiden välillä	10
2.3.2	Vankien terveydentila	11
3	Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus	13
4	Tutkimuskysymys	13
5	Kirjallisuuskatsauksen toteutus	14
5.1	Systemoitu kirjallisuuskatsaus tutkimusmetodina	14
5.2	Tutkimusaineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit	15
5.3	Hakutermit ja tietokannat	16
5.4	Aineiston keruu	18
5.5	Aineiston laadun arviointi	20
5.6	Katsaukseen valikoitunut aineisto	21
5.7	Aineiston analyysimenetelmä	22
6	Tulokset	23
6.1	Ammattilaisten vaikutus ja osuus rikosten uusimisen vähenemiseen	24
6.1.1	Ammattilaisten osaaminen	24
6.1.2	Ammattilaisten yhteistyö	24
6.1.3	Ammattilaisten lähestymistapa	24
6.2	Rikostaustaisille suunnatut palvelut	25
6.2.1	Kokonaisvaltainen palvelu	25
6.2.2	Päihdepalvelut	25
6.2.3	Palveluita vapautuville vangeille	26
6.2.4	Tukipalvelut	26

6.2.5	Kokemusasiantuntijan palvelut	26
6.2.6	Palveluiden jatkumo	26
6.3	Palvelujen kehittäminen	27
6.3.1	Räätälöidyt palvelut	27
6.3.2	Kokemusasiantuntijan tuen lisääminen palveluihin	27
6.3.3	Kokonaisvaltainen palvelu	27
6.4	Palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka auttoivat rikosten uusimisen vähenemiseen	28
6.4.1	Uudet taidot	28
6.4.2	Kokonaisvaltainen terveys	28
6.4.3	Päihdepalvelut	29
6.4.4	Mielenterveyspalvelut	29
6.4.5	Kokemusasiantuntijan palvelut	29
6.4.6	Ammattilaisen ominaisuudet	30
6.4.7	Arviointityökalut	30
6.4.8	Moniammatillinen lähestymistapa	30
6.4.9	Erytistuumioistuin uusintarikollisille	30
6.5	Palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka eivät vaikuttaneet rikosten uusimisen vähenemiseen	31
6.5.1	Päihdepalvelut	31
6.5.2	Kokemusasiantuntijapalvelut	31
6.5.3	Erytistuumioistuin uusintarikollisille	31
6.5.4	Ei yhteyttä ominaisuuksilla ja rikoksen uusimisella	32
6.6	Tulosten yhteenveto	32
7	Pohdinta	34
7.1	Kirjallisuuskatsauksen eettisyys ja luotettavuus	34
7.2	Tutkimustulosten tarkastelu	34
7.3	Johtopäätökset ja jatkotutkimushaasteet	37
	Lähteet	38
	Liitteet	
	Liite 1. Tiedonhaun taulukko	
	Liite 2. Tutkimusten yhteenvetotaulukko	
	Liite 3. JBI laadunarviointilomake kvasikokeelliselle tutkimukselle	
	Liite 4. JBI laadunarviointilomake narratiiviselle tekstile	
	Liite 5. JBI laadunarviointilomake laadulliselle tutkimukselle	
	Liite 6. Laadunarviointitaulukko	
	Liite 7. Sisällönanalyysitaulukko	

1 Johdanto

Sosiaalihuoltolaki määrää, että sosiaalikutoutusta, kuten valmennusta arkipäivän toimintojen suoriutumisessa ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa, pitää järjestää. Asumis-palveluita, kuten tuettu asuminen, pitää järjestää niille asiakkaille, jotka tarvitsevat apua asumisessa. Päihde- ja mielenterveystyön palveluita tulee myös järjestää. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 §17, §21, §24 ja §25.)

Mielenterveystyöllä tarkoitetaan niitä palveluita, jotka edistävät mielenterveyttä sekä mielenterveydellisten häiriöiden ehkäisyä. Näiden palveluiden tarkoitus on vahvistaa mielenterveyttä sekä vähentää mahdollisia uhkia. (Mielenterveystyön palvelut.) Päihde-palveluissa on järjestettävä sosiaalipalveluita, jotka vastaavat tuen tarpeita, silloin, kun ne ovat asiakkaille ajankohtaisia (Päihde- ja riippuvuustyön palvelut). Kriminaalipolitiikan hallitusohjelma tähtää uusintarikollisuuden vähentämiseen sekä eri yhteistyötahojen yhteistyön lisäämiseen rikosseuraamusviranomaisten kanssa. Uusintarikollisuutta ja syrjäytymistä voidaan ehkäistä lisäämällä rikostaustaisille asiakkaille mielenterveys- ja päihdepalveluita, asumista tukevia palveluita sekä työllisyyttä edistäviä palveluita. (Piispa & Lind 2021: 12.)

Uusintarikollisuutta esiintyy noin 60 %:lla vapautuneilla vangeilla. Tämä on pienentynyt 64 %:sta viimeiseltä tilastoinnin aikaväliltä. Tämä kuitenkin selittää Covid-19 pandemian aiheuttama oikeusprosessien hidastumisesta. Viiden seurantavuoden aikana 59 % vapautuneista vangeista syyllistyi vähintään yhteen rikokseen. Nuoret vangit ja taparikolliset syyllistyivät todennäköisimmin uusintarikollisuuteen. (Rikosseuraamuslaitos 2021: 19.)

Työskentelen valtakunnallisessa voittoa tavoittelemattomassa järjestössä vastaavana ohjaajana ja toimialani on mielenterveys-, päihde- ja rikostaustaisten palvelut. Työni koostuu nykyisten palveluiden järjestämisestä, hankkeissa työskentelystä sekä palveluiden kehittämisestä. Haluan tämän opinnäytetyön kautta selvittää jo olemassa olevaa tutkimustietoa palveluiden järjestämisestä tälle asiakasryhmälle sekä selvittää, millaiset palvelut auttavat vähentämään rikosten uusimista.

2 Teoreettiset lähtökohdat

2.1 Päihdepalvelut

Avun tarve erilaisten päihteiden käytön vuoksi voi olla monenlaisia. Ne voivat liittyä yksittäiseen kertaan, kuten erilaisiin tapaturmiin tai väkivallan kokemuksiin. Pitkäaikainen käyttö taas aiheuttaa erilaisia avun tarpeita, kuten apua sairauden hoitoon, taloudellisiin vaikeuksiin, asunnottomuuteen sekä sosiaalisiin suhteisiin. Näihin erilaisiin ongelmiin tarvitaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen lisäksi muuta tukea ja apua arkeen. (Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet 2023.)

Tavoitteena päihdetyössä on vähentää ja poistaa terveydellisiä, hyvinvointiin liittyviä ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä päihteiden käytössä. Ehkäisevä päihdetyö, vastaanottaminen sosiaalihuollon tuen tarpeeseen ja terveydenhuollon päihdetyö kuuluvat päihdetyön kokonaisuuteen. Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon tuki päihdetyössä eroavat hieman toisistaan. Terveydenhuollossa keskitytään varsinaiseen päihde- ja riippuvuushoitoon. Tähän kuulu erilaiset avo- ja laitospalveluita. Terveydenhuollon päihdetyöstä säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010). Sosiaalihuollon päihdetyöhön kuuluu erilaiset palvelut, joissa tuetaan päihteettömyyteen, vastataan tuen tarpeeseen ja pyritään vähentämään tai poistamaan erilaisia hyvinvointia ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä. Sosiaalihuollon päihdetyöstä säädetään seuraavissa laissa: Sosiaalihuoltolaki (1301/2014), Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015), Lastensuojelulaki (417/2007). Sosiaalihuollon palveluita päihdetyössä on mm. sosiaalinen kuntoutus, sosiaalityö, sosiaaliohjaus, asumis- ja päiväkeskuspalvelut. Myös sosiaalihuollon palveluissa voidaan järjestää palveluita avo- ja laitospalveluina. (Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet 2023; Päihde- ja riippuvuustyön palvelut.)

Tärkeintä päihdetyössä on toimia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tähän lukeutuu sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden lisäksi eri järjestöt, oppilaitokset, työelämäpalvelut sekä asiakkaat ja heidän läheisensä. Näin saadaan rakennettua toimiva kokonaisuus, jossa on mahdollisuus ehkäistä haittoja ja antaa riittävää ja oikea-aikaista apua ja tukea. (Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet 2023.)

Ehkäisevällä päihdetyöllä pyritään vähentämään ja ehkäisemään tupakka- ja nikotiinituotteiden, alkoholin ja huumeiden käyttöä sekä vähentämään haitallista rahapelaaamista. Tavoitteena on myös vähentää haittoja liittyen väestön elintapoihin ja -olosuhteisiin. Ehkäisevästä päihdetyöstä on määrätty useissa laissa. (Kotovirta ym. 2021: 23.)

2.1.1 Päihde- ja riippuvuusstrategia. Yhteiset suuntaviivat vuoteen 2030.

Päihde- ja riippuvuusstrategiassa puhutaan siitä, miten päihdeilmiöiden yhtymäkohdat pitäisi tunnistaa. Tämä helpottaisi palveluihin hakeutumista sekä lisäksi palveluiden saavutettavuutta. Niin perinnölliset ja ympäristötekijät kuin yhteiset altistavat, suojaavat ja riskitekijät pitäisi huomioida kehittämistyössä ja lainsäädännön valmistelussa. Päihdeiden käyttö lisää väestöryhmien eriarvoisuutta sekä aiheuttaa yhteiskunnalle merkittäviä kustannuksia. (Kotovirta ym. 2021: 11.)

Taulukko 1. Päihde- ja riippuvuusstrategian viisi painopistettä (Kotovirta ym. 2021: 9).

1.	Vahvistetaan päihteitä käyttävien, riippuvuushaittoja kokevien ja päihdepalveluiden piirissä olevien ihmisten sekä heidän läheistensä oikeuksien toteutumista
2.	Vahvistetaan yhteistyötä, tiedonkulkua, asiantuntemusta ja tietoperustaa
3.	Tehostetaan alkoholi-, tupakka- ja nikotiini, huumausaine- ja rahapelipoliittisia toimia
4.	Varmistetaan ehkäisevän päihdetyön ja päihde- ja riippuvuuspalveluiden laatu, saavutettavuus ja saatavuus
5.	Varmistetaan päihde- ja riippuvuusasiantuntemus ja yhteistyö valtioneuvostotasolla

Yllä olevassa taulukossa on päihde- ja riippuvuusstrategian viisi painopistettä. Ensimmäisessä painopisteessä painotetaan kaikkien oikeuksien toteuttamista. Vaikka päihdetyö kohdistuu periaatteessa koko väestöön, erilaiset riskiryhmien ja haavoittuvissa olosuhteissa elävien ihmisten perusoikeuksia eivät toteudu. Usein he kohtaavat erilaisissa palveluissa syrjintää ja ennakkoluuloja, mikä lisää heidän haluttomuuttansa hakeutua palvelujen piiriin. Palvelut eivät ole vielä kukaan sukupuolisensitiivisiä eivätkä usein huomioi etnistä taustaa tai vähemmistöryhmiä. Tärkeäksi kehittämiskohteeksi on todettu olevan asenteisiin vaikuttaminen ja päihteitä käyttävän henkilön kohtaaminen. (Kotovirta ym. 2021: 13–14.)

Taulukossa olevassa toisessa painopisteessä painotetaan eri viranomaisten välillä olevassa yhteistyötä. Tämä on pääosin toimivaa. Alueen ehkäisevässä päihdetyössä on suunniteltu yhdessä erilaisissa yhteistyöverkostoissa. Tutkimusta päihteisiin ja päihdetyöhön on runsasta Suomessa. Myös erilaisilla hankkeilla kehitetään uusia käytänteitä päihdetyöhön. (Kotovirta ym. 2021: 15–17.)

Strategian kolmannessa painopisteessä (taulukko 1) todetaan, että alkoholipolitiikalla on saatu jo hyvää tulosta. Alkoholin kulutus on laskenut vuoden 2007 jälkeen 20 %:lla. Tavoitteena on vähentää alkoholin haitallista käyttöä 10 %:lla vuoteen 2025 mennessä. Huumausainepolitiikalla on tarkoitus ehkäistä huumausaineiden käyttöä ja levittämistä. Lainsäädäntöä on jouduttu päivittämään, kun markkinoille on ilmestynyt uusia muuntohuumeita. (Kotovirta ym. 2021: 18–21.)

Neljännessä painopisteessä (taulukko 1) varmistetaan ehkäisevän päihdetyön ja päihdepalveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta. Päihdetyön ja ehkäisevä päihdetyön järjestäminen on hyvinvointialueiden vastuulla. Tavoitteena on mm. vuoden 2020 väliarvioinnin pohjalta päivittää päihdetyön toimintaohjelma. Tavoitteena on myös käyttää resurssit optimaalisesti sekä yhteensovittaa palvelut. (Kotovirta ym. 2021: 23–26.)

Viimeisessä painopisteessä (taulukko 1) painotetaan tiiviin yhteistyön merkitystä. Tarkoitus on myös varmistaa, että käytössä on tarvittavaa asiantuntemusta. Hallituskauden 2019–2023 yhteistyötavoitteilla pyritään varmistamaan yhdyspinnat päihdetyössä. Näitä erilaisia ohjelmia ovat mm. asunnottomuusohjelma, mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma 2020–2030, tasa-arvo-ohjelma 2020–2023 sekä lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. (Kotovirta ym. 2021: 27–30.)

2.1.2 Muutos päihteiden käytössä ja päihdepalveluissa

Päihdetapauslaskenta on tutkimus, jota on tehty yli kolmenkymmenen vuoden ajan ja, jonka avulla saadaan kuva päihdepalvelujärjestelmästä sekä päihteiden käytön takia erilaisissa instansseissa asioivista henkilöistä. Tietoa kerätään myös vankiloista ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen päihdeasioinnista. Tällä on pystytty tutkimaan tilannetta laajemmin kuin diagnoosipohjaisissa rekistereissä ja on tavoittanut sellaisia asiakkaita, jotka usein jäävät muiden väestötutkimusten ulkopuolelle. Laskentoja tehdään neljän vuoden välein ja viimeisin päihdetapalaskenta tehtiin vuonna 2019. (Kuussaari & Rautainen & Grainger 2021: 11; Päihdetapauslaskenta.)

Viimeisestä päihdetapauslaskennasta huomaa muutoksen päihteiden käytössä. Humalahakuinen juominen on laskenut varsinkin alle 50-vuotiailla. Alkoholin kokonaiskulutus myös väheni 16 %:lla. Huumeiden käyttö on taas lisääntynyt varsinkin 30–34-vuotiailla. Erityisesti opioidien käyttö on lisääntynyt ja jätevesitutkimuksista on huomattu amfetamiinin käytön lisääntyneen. (Kuussaari ym. 2021: 11–12.)

Päihdepalvelujen saatavuudessa ja saavutettavuudessa on sosiaali- ja terveydenhuollossa suuria alueellisia eroja. Palveluja on pyritty integroimaan ja organisoimaan uudelleen, mutta monet kunnat ovat joutuneet silti vähentämään päihdepalveluja taloudellisten reunaehtojen vuoksi. Päihdehuollon avopalveluissa ja kuntoutuksessa ja -laitoshoidossa on tapahtunut laskua verrattuna vuoden 2015 tuloksiin. Kuitenkin samalla terveydenhuollossa on tapahtunut nousua liittyen päihdesairauksien hoitoon. Kuussaari ym. pohtivat artikkelissaan onko terveydenhuollossa kykyä tehdä tarkoituksenmukaista moniammatillista yhteistyötä sosiaalialan palvelujen kanssa. (Kuussaari ym. 2021: 12.)

Vuoteen 2015 verrattuna päihde-ehtoinen asiointi sosiaalipalveluissa ja asumispalveluissa väheni ja vankiloiden, vankiterveydenhuollon ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen asiointi lisääntyivät (Kuussaari ym. 2021: 24). Päihde-ehtoista asiointia ovat tilanteita, joissa asiakas on päihteiden ongelmakäyttäjä, asiakas hakee apua päihtyneenä tai asiakas hakee apua esim. päihteisiin liittyvään tapaturman vuoksi (Päihdetapauslaskenta). Päihde-ehtoisesta asioinnista suurin osa kirjattiin kotihoidossa ja sosiaalitoimistossa. Molempien osuus oli noussut hieman verrattuna vuoteen 2015. Vankien ja rikostaustaisten päihde-ehtoista asiointi painottui vuoden 2019 päihdetaustalaskennassa vankiloihin. Kokonaisuudessa päihde-ehtoisen asiointin osuus vankiloihin, vankiterveydenhuoltoon ja yhdyskuntaseuraamustoimistoihin oli vuonna 2019 68 %, kun se oli 44 % vuonna 2015. (Kuussaari ym. 2021: 24–27.)

2.2 Mielenterveyspalvelut

Mielenterveys on olennainen osa kaikkia ihmisiä. Se on tila, jolloin pystyy selviytymään elämään liittyvistä normaaleista paineista. Se vaikuttaa ihmisten ajatteluun, tunteisiin, toimintaan sekä päätöksentekoon. Se myös liittyy omaan fyysiseen terveyteen. Mielenterveys on myös ihmisoikeus. Hyvällä mielenterveydellä kestäään elämän stressejä, huomataan omaa osaamista sekä opitaan ja työskennellään hyvin. Kun mielenterveys on heikentynyt eikä palveluja ole saatavilla, hyvinvointi laskee. Mielenterveys ei kuitenkaan ole binäärinen. Ei ole olemassa vain kaksi ääripäätä - mielenterveys tai mielen sairaus. Mielenterveys on kompleksinen jatkumo, jossa yhdessä päässä koetaan mielenterveydellistä hyvinvointia ja toisessa päässä koetaan heikentävää kärsimystä ja emotionaalista kipua. Se myös muotoutuu pitkin omaa elämää. (Vorma & Rotko & Lari-vaara & Kosloff 2020: 14; WHO 2022: 11–13.)

Mielenterveydellä on suuri rooli maaliman kehittämisen näkökulmasta. Masennus on yksi johtavista syistä erilaisiin kyvyttömyyksiin. Monet mielenterveys pulmat voitaisiin

hoitaa tehokkaasti halvalla, mutta pääsy palvelujen piiriin on ongelmallista. Ymmärrystä mielenterveys sairauksia kohtaan pitäisi lisätä ja samalla poistaa siihen liitettyä stigmaa. Myös hoitoon pääsyä olisi parannettavaa sekä olisi tärkeää lisätä mielenterveys sairauksien hoitokeinojen tutkimista. (WHO.)

Mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat lisääntyneet ympäri maailmaa. Vuoteen 2017 asti olivat nousseet 13 %. Lapsista ja nuorista 20 % kärsii mielenterveysongelmista ja itsemurha on toiseksi yleisin kuolinsyy 15–29-vuotiailla. Mielenterveysongelmat vaikuttavat elämän joka osa-alueeseen, kuten kouluun, työhön ja sosiaalisiin suhteisiin. (WHO.)

Suomessa elinikäinen riski sairastua johonkin mielenterveyden sairauteen on melkein 50 % ja 20 %:lla on jonkinlainen mielenterveyden häiriö. Kokonaisuudessa kansan fyysinen terveys on parantunut, mutta samaa ei ole tapahtunut mielenterveydessä. Tämä tuo kansanterveydelle suuria haasteita. Mielenterveyteen vaikuttavat erilaiset sosioekonomiset asiat, kuten tulot, ammattiasema ja koulutus. Ihmisillä, jotka kuuluvat alimpaan tuloviidennekseen, on melkein kaksinkertainen määrä psyykkistä kuormittuneisuutta kuin niillä, jotka kuuluvat ylimpään tuloviidennekseen. Päihteiden käyttö ja mielenterveydelliset häiriöt johtavat helposti syrjäytymiseen. Näin mielenterveys vaikuttaa eri sektorien kustannuksiin ja yhteiskunnan pysyvyyteen. (Vorma ym. 2020: 11–13.)

Mielenterveyden häiriöitä ja päihteiden käyttöä esiintyy usein samanaikaisesti. Masenusta sairastavista keskimäärin 10–30 % on myös päihdehäiriö. Myös melkein puolella heillä, joilla on päihdehäiriö, on lääkärin toteama mielenterveydellinen häiriö. Asumis- palveluissa on n. 7500 mielenterveysasiakasta sekä 6000 päihdehuollon asiakkaita. Mielenterveyshäiriöitä on yleisemmin ensisuojoissa yöpyneillä asunnottomilla, vangeilla, syrjäytyneillä nuorilla ja turvanpaikanhakijoilla. Vangeista, lähes 80 %:lla on jonkinlainen mielenterveydellinen häiriö. (Vorma ym. 2020: 32–33.)

2.2.1 Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030

Mielenterveysstrategialla on tarkoitus lisätä mielenterveysoikeuksia ja varmistaa, että ne toteutuvat. Mielenterveys vaikuttaa sekä sosiaaliseen ja taloudelliseen hyvinvointiin kuin terveyteen. Hyvä mielenterveys tulisi nähdä perusoikeutena. (Vorma ym. 2020: 17.)

Taulukko 2. Mielensterveysstrategian viisi painopistettä (Vorma ym. 2020: 17).

1.	Mielensterveys pääomana
2.	Lasten ja nuorten mielensterveys
3.	Mielensterveysoikeudet
4.	Tarpeenmukaiset laaja-alaiset palvelut
5.	Mielensterveysjohtaminen

Yllä olevassa taulukossa on mielensterveysstrategian viisi painopistettä. Ensimmäinen painopiste on mielensterveys pääomana. Mielensterveyttä voidaan pitää pääomana, sillä se vaikuttaa moneen ihmiselämän aspektiin, kuten hyvinvointiin, työhön, opiskeluun ja ihmissuhteisiin. Mielensterveydellä on tärkeä merkitys niin yksilölle ja yhteisölle kuin koko yhteiskunnalle. Työpoissaoloista ja työkyvyttömyyseläkkeistä merkittävä osa liittyy psyykkisiin sairauksiin. Tämä tosiaan vaikuttaa työelämän tuottavuuteen. Tavoitteena on lisätä mielensterveysosaamista ja -taitoja niissä ammattiryhmissä, joissa sitä tarvitaan, kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa, ikääntyvien palveluissa sekä niissä ammateissa, joissa ollaan tiiviissä vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. Työpaikoissa ja johtamisessa on myös tavoitteena lisätä mielensterveysosaamista ja -taitoja. (Vorma ym. 18–20.)

Toinen painopiste liittyy lasten ja nuorten mielensterveyteen (taulukko 2). Lasten ja nuorten mielensterveyttä tulisi tukea, sillä mielensterveyden perusta rakentuu tässä iässä. Ylisukupolviset ongelmat, eriarvoistuminen ja ongelmien kasaantuminen lisäävät mielensterveydellisiä haasteita lapsilla ja nuorilla. Perheet, sukulaissuhteet, kasvuympäristö ja opiskeluympäristö voivat parhaimmillaan tukea lapsen ja nuoren kasvua. Tuen tarpeet tulisi tunnistaa ajoissa, sillä useimmat psyykkiset sairaudet puhkeavat lapsuus- ja nuoruusiässä. Tavoitteena on rakentaa perheille oikeanlaista tukea, joka lisäisi tarjottavan avun käytännöllisyyttä, vähentäisi lapsiperheköyhyyttä sekä tukisi vanhempien vanhemmuutta. Tarkoitus olisi lisätä tukea lapsille ja nuorille mm. varhaiskasvatukseen ja kouluihin. Pyrkimyksenä on myös kehittää työelämä perheystävällisemmäksi sekä lisätä lasten ja nuorten harrastamismahdollisuutta. (Vorma ym. 2020: 21–24.)

Seuraavassa painopisteessä puhutaan mielensterveysoikeuksista (taulukko 2). Mielensterveysoikeudet eivät usein toteudu yhdenvertaisesti. Mielensterveysoikeudet perustuvat yleismaailmaisiin ihmisoikeuksiin sekä perustuslain mukaisiin perusoikeuksiin. Näitä ovat mm. yhdenvertaisuus, kielelliset oikeudet, oikeus sosiaaliturvaan, oikeus opiskella

ja tehdä töitä sekä oikeus riittävään elintasoon asumisen. Henkilöillä, joilla on jokin psyykkinen sairaus usein kohtaavat syrjintää ja ennakkoluuloja. Usein käy niin, ettei henkilö hae hoitoa, koska pelätään leimaamista. Tavoitteena on uudistaa itsemääräämisoikeutta koskevaa lainsäädäntöä sekä käynnistää syrjinnän ja leimautumisen vastainen kansallinen ohjelma. (Vorma ym. 2020: 25–28.)

Neljännessä painopisteessä tarkastellaan tarpeenmukaiset laaja-alaiset palvelut (taulukko 2). Mielenterveyspalveluiden tulisi olla mm. asiakaslähtöisiä, saavutettavia, joustavia, edistää kuntoutumista sekä noudattaa yhdenvertaisuusperiaatteita. Alueelliset erot ovat suuria, mm. oikea-aikaisessa hoitoon pääsyssä ja avohoitopalveluiden saataavuudessa. On puhuttu, että hoitoon pääsyn kynnyks on psykiatrisissa palveluissa liian korkea. Perusterveydenhuollossa on usein ainoastaan yksi työntekijä, joka vastaa siitä. Tavoitteena olisi optimoida mielenterveyspalvelujen voimavaroja sekä lisätä mielenterveysosaamista perusterveydenhuollossa ja sosiaalihuollossa. Kokemusasiantuntijoita olisi tarkoitus hyödyntää palvelujen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Tavoitteena on myös parantaa sosiaalihuollon tarjoamia mielenterveyspalveluita ja parantaa niiden oikea-aikaisuutta. (Vorma ym. 2020: 29–34.)

Viimeisessä painopisteessä tarkoitus on parantaa mielenterveysjohtamista (taulukko 2). Mielenterveysjohtaminen on samaa kuin tiedolla johtaminen, sillä se perustuu ajantasaiseen tietoon ja teknologiaan. Toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Mielenterveysjohtaminen kuuluu jokaiseen yhteiskunnalliseen sektoriin. Tätä tarvitaan niin valtakunnallisella, alueellisella ja kunnan tasolla kuin sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa. Tavoitteena on varmistaa, että mielenterveystyö otetaan huomioon eri tasoissa yhteistyörakenteissa. Tarkoitus on myös sopia työkaluista, mittareista ja indikaattoreista vaikutusten arvioimiseksi. Tavoitteena on myös kehittää tietopohjaa. (Vorma ym. 2020: 35–37.)

2.2.2 Kaksoisdiagnoosin vaikutus eriarvoisuuteen

Vangeilla esiintyy samanaikaisesti päihderiippuvuutta ja mm. persoonallisuushäiriöitä useammin kuin kantaväestöllä (Joukamaa 2010: 74). Kaksoisdiagnoosista puhutaan, kun asiakkaalla/potilaalla on sekä päihdeongelma että psykiatrinen häiriö. Psykiatrinen häiriö ei tässä tapauksessa johdu päihdeongelmasta. Tämän diagnoosin saa terveydenhuollosta ja on hyvin yleistä. Tavoitteena on hoitaa sekä päihdeongelma että psykiatrinen häiriö integroidusti samassa hoitotahossa. (Aalto.)

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa esiintyy usein eriarvoisuutta, sillä käytön erot aiheuttavat hoidon, avun ja kuntoutuksen ulkopuolella jäämistä. Myös palveluiden satunnaiskäyttö, mikä lisää tuloksetonta hoitoa, on yleistä. Olisi tärkeä lisätä henkilöstön osaamista liittyen sosiaalisten tekijöiden tunnistamisessa ja ymmärtämisessä. Laitospalveluita on vähennetty sosiaalihuollon päihdepalveluissa ja korvattu avopalveluilla. Tämän on arvioitu vaikeuttaneen palvelujen saatavuutta. Asiakkaita palvelevia palvelupolkuja tulisi luoda, jotta palvelujen piiriin ja kuntoutukseen pääsisi helpommin. Yhteistyön lisääminen hyvinvointialueiden ja järjestöjen välillä sekä suurempi kokemusasiantuntijan hyödyntäminen eri palveluissa lisäisi asiakkaiden luottamusta palveluihin. (Hietala 2018.)

2.3 Rikostaustaisten palvelut

Kolmannen sektorin rooli rikostaustaisten palveluntuottajana on merkittävänä. Järjestöt tarjoavat erilaisia kuntouttavia palveluita, kuten päihdekuntoutusta ja asumiseen tukea. Monet järjestöt tuottavat muita palveluita rikostaustaisille asiakkaille, joiden tarkoitus on vähentää uusintarikollisuutta. Heillä on myös keskeinen rooli palvelujen kehittämisessä. Ainoana ongelmana on se, miten järjestöt usein toimivat eri rahoituksilla ja toiminta koostuu projekteista ja hankkeista. Tämä saattaa vaikuttaa palvelujen jatkuvuuteen. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2016: 45.)

Kriminaalihuollon tukisäätiö selvitti rikostaustaisten avun tarpeita, joita olivat asiakkaiden kertomusten mukaan apua asumiseen, päihhteettömyyteen, toimeentuloon, rikoksettomaan elämään, henkiseen hyvinvointiin, ihmisuhteisiin sekä mielekkään tekemiseen. Kokemusasiantuntija kertoo, että sai vuorovaikutuksen kokemuksia työtoiminnasta ja samalla opetteli toimimaan ihmisten kanssa. Arjentaitoihin hän sai apua avolaitoksesta. Tärkeätä oli onnistumisen kokemusten saaminen. Päihhteettömyyteen hän sai tukea mm. vertaisryhmästä. Palveluiden jatkamisella vankilasta vapauteen oli suuri merkitys vapautumisen onnistumiselle. Hän sai myös rakennettua luottamusta viranomaisiin tänä aikana. Kokemusasiantuntijan kokemuksen mukaan kokonaisvaltainen tuki ja palvelun tarjonta antavat tukea vapautuville vangeille. (Lindström 2022.)

Tutkimuksista on havaittu, että vankilassa olon aikaisen vankitoiminnot, kuten työtoiminta, koulutus ja päihdeohjelmat voivat vähentää uusintarikollisuutta vapautumisen jälkeen. Vankila-aikainen päihdetyö lisää vankien luottamusta itseensä sekä kykyynsä elää rikoksetonta elämää. Tulokset kuitenkin eroavat suljettujen vankiloiden ja avovan-

kiloiden välillä. Suljetuista vankiloista vapautuu paljon lyhytaikaisvankeja. Heille ei ehditä tarjoamaan vankipalveluita. He ovat usein myös se ryhmä, jonka uusintarikollisuusaste on korkea, sillä tähän joukkoon kuuluu esimerkiksi liikennejuopumuksesta tuomitut. Näille lyhytaikaisille vangeille olisi tärkeä saada vankipalveluiden piiriin. (Tyni & Blomster 2012: 621, 633.)

Palveluiden räätälöinti eri asiakasryhmille olisi myös tärkeää. Ulla Salovaara (2020) kirjoittaa väitöskirjansa puheenvuorossaan naisvangeista. Naisvangit ovat marginaalinen ryhmä marginaalisessa ryhmässä. Useimmat aiemmat tutkimukset liittyen vankeihin kohdistuvat miehiin ja naisten tarpeet ovat erilaisia kuin miesten. Useimmilla naisvankeilla on mielenterveys- ja päihdeongelmia ja useimmat heistä ovat kokeneet väkivaltaa. Heille olisi tärkeää suunnata oikeanlaisia ja kokonaisvaltaisia palveluita. (Salovaara 2020: 299–303.)

Eräässä Yhdysvaltalaisessa osavaltiossa on kehitetty Beyond Violence -ohjelma, joka on suunnattu naisille ja, jotka suorittavat tuomiota vakavan rikoksen takia. Ohjelmalla on sukupuolisensitiivinen ja traumainformoitu työote. Beyond Violence -ohjelmalla oli kokonaisvaltainen näkemys siitä, miten lähestyä palvelun sisällön rakentamista. Mukana oli psykoedukaatiota, roolipelejä, mindfulness-aktiviteettejä, kognitiivista käyttäytymisterapiaa sekä ahdistuksensietokeinojen opettelua. Eri moduuleissa käydään läpi mm. tunteiden hallintaa, traumatietoisuutta, sukulaissuhteita, konfliktien ratkaisua, yhteiskuntaa, turvallisuutta sekä muutosten mahdollisuutta. Naiset kokivat ohjelman hyödylliseksi ja osallistuivat ryhmiin mielellään. He kertoivat, että ryhmissä opitut asiat auttavat tulevaisuudessa. Ryhmän koko oli naisille tärkeä eikä se saanut olla liian iso. Ryhmytyminen lisäsi myös luottamuksen tunnetta. (Pimlott Kubiak & Fedock & Tillander & Woo & Bybee 2014: 2, 8.)

2.3.1 Suunniteltu yhteistyö rikosseuraamuslaitoksen ja muiden toimijoiden välillä

Oikeusministeriö julkaisi Taustalla rikos, edessä muutos vuonna 2021. Siinä käydään läpi, mitä hallitusohjelmassa oli suunniteltu ja kuinka niihin tuloksiin on päästy. Tarkoitus on ohjata vankilasta ja yhdyskuntaseuraamuksista vapautuvat henkilöt sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä kuntoutuspalveluihin, jotka ehkäisevät rikoksenuusimista. Mahdollisia palveluita ovat mielenterveys- ja päihdepalvelut, työllistymistä edistävät palvelut sekä asumista tukevat palvelut. Oikeusministeriön työryhmä laati kolmetoista suositusta, jotka tukisivat Rikosseuraamuslaitoksen ja muiden viranomaispalveluiden yhteis-

työtä. Tavoitteena oli, että Rikosseuraamuslaitos verkostoituisi ja integroituisi yhteiskunnan muihin palveluihin. Tarkoitus oli kehittää verkostoyhteistyötä, jotta Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaiden tuki ja palvelut voisi yhteensovittaa yhteiskunnan palveluihin. Palvelujatkumoiden kehittäminen oli myös tavoitteena. (Oikeusministeriö 2021: 12, 17.)

Palvelujen monialaisuus ja integrointi ovat Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaille hyvin tärkeää, sillä vankien terveys ja sosiaalinen tilanne ovat usein muuta väestöä huonompia. Vuoden 2006 suosituksessa esitettiin, että kaikki suunnitelmat, kuten vankiloissa tehdyt rangaistusajan- ja vapauttamissuunnitelmat, kriminaalihuoltolaitoksen suunnitelmat ja kuntien asiakas- ja kuntoutussuunnitelmat yhdistettäisiin ennen vankeusaikaa sekä uudelleen vankeusajan jälkeen. Tavoite ei kuitenkaan ole vielä toteutunut. Ainoastaan 40 % kaikista vapautumissuunnitelmista vuonna 2020 tehtiin verkostoyhteistyönä. (Oikeusministeriö 2021: 18.)

Yhteistoimintaa kartoitettiin kyselyllä, joka lähetettiin Rikosseuraamuslaitoksen, Vankiterveydenhuollon, TYP- ja Ohjaamo-verkostojen työntekijöille. Joka kolmas vastasi, että yhteistyö on hajanaista ja sattumanvaraista. Todettiin, että sopiminen yhteistyöstä on usein kahdenkeskistä eikä prosessia ole avattu työntekijätasolla. (Oikeusministeriö 2021: 21–22.)

2.3.2 Vankien terveydentila

Vankien terveydentilaa tutkittiin vuonna 2006. Tutkimusmenetelminä käytettiin kyselyitä, sairaanhoitajan tekemiä haastatteluita, laboratoriotutkimuksia, psykiatrisia haastatteluita ja lääkärintutkimuksia. Yhteensä 711 vankia osallistui tutkimukseen. Somaattiset sairaudet olivat yleisiä, kuten esim. maksatulehdukset ja C-tyypin hepatiitti. Lääkäri arvioi vain puolet vangeista työkykyiseksi. Työkyvyttömyys oli monella piilevää. (Joukamaa 2010: 3.)

Mielenterveyshäiriöt olivat yleisiä. Kahdella kolmasosalla vangeilla oli jokin persoonallisuushäiriö. Näistä yleisimpiä olivat epäsosiaalinen persoonallisuus ja tunne-elämältään epävakaa persoonallisuus. Ainoastaan psykooseja ei ollut vangeilla enempää kuin muussa väestössä. Kaikista vangeista vain 6 %:lle ei ollut heidän elinaikansa todettua psykiatrista diagnoosia. Naisvangeilla oli miesvangeilla enemmän skitsofreniaryhmän, mielialahäiriöryhmän ja ahdistuneisuushäiriöryhmän diagnooseja. (Joukamaa 2010: 3, 46–47.)

Päihderiippuvuus oli vangeilla kymmenkertaista muuhun väestöön verrattuna. Yleisin riippuvuuden laji koko elämän ja tutkimuksen aikaisissa diagnooseissa oli alkoholiriippuvuus. Seuraavaksi yleisin riippuvuuden laji oli amfetamiiniriippuvuus. Diagnoosi asetettiin kahdelle viidesosalle vangeista elämän aikana. (Joukamaa 2010: 3, 47–48.)

Keskeisin hoidon tarpeen aiheuttaja mielenterveyden häiriöistä olivat psykiatriset päihdediagnoosit. Sakkovangeilla osuus oli lähes 100 %. Runsaalla kolmanneksella koko otoksesta oli mielenterveyden häiriöiden hoitotarvetta. Kuitenkin kahdella kolmasosasta naisvangeista oli mielenterveyden häiriöiden hoitotarvetta. (Joukamaa 2010: 58–59.)

Naisvankien ja sakkovankien terveys osoittautui erityisen huonoksi. Sakkovangit ovat lyhyen ajan vankilassa, jolloin kuntoutus ei ole mahdollista. Jatkohoidon mahdollisuus vapautumisen jälkeen olisi erityisen tärkeää varmistaa. Sakkovankien yleisin ongelma on päihderiippuvuus. Tämä vaikeuttaa tämän ryhmän kuntoutusta. (Joukamaa 2010: 3.)

Tutkimuksen myötä on huomattu, että vangeilla on hyvin paljon sairauksia. Tästä seuraa suurentunutta hoidontarvetta ja terveystalvelujen käyttöä, sekä alentunutta työkykyisyyttä. Vangeilla esiintyy päihderiippuvuutta kymmenkertaisesti muuhun aikuisikäiseen väestöön verrattuna. Myös persoonallisuushäiriöitä esiintyy vangeilla yleisimmin kuin muussa väestössä. Sekä persoonallisuushäiriöt että päihderiippuvuudet ovat vaikeita hoitaa. Tästä seuraa, että vankilassa tapahtuva päihdekuntoutus on haastavaa, samoin kuin vankilasta vapautuville tarkoitettu jatkohoito on haastavaa. (Joukamaa 2010: 74.)

Tutkijat Iso-Britanniasta, Yhdysvalloista ja Chilen tasavallasta tutkivat psykiatristen häiriöiden esiintyvyyttä eri vankiloissa ympäri maailmaa. Tutkimusta tehtiin meta-analyysillä ja data kerättiin vuosilta 1987–2018. Tästä datasta tutkijat nostivat neljä psykiatrisen häiriön diagnoosia: psykoosi, vakava masennus, alkoholin väärinkäyttö ja huumeiden väärinkäyttö. Tutkimuksesta selvisi, että vangeilla on suurempi todennäköisyys sairastua psykiatrisiin häiriöihin kuin muulla väestöllä. Vangeilla on usein alhainen sosio-ekonominen asema, he kuuluvat vähemmistöryhmiin ja heillä on historiaa päihteidenkäytöstä, mikä lisää psykiatristen häiriöiden esiintyvyyttä. (Baranyi & Scholl & Fazel & Patel & Priebe & Mundt 2019: 462, 469.)

Yhdessä tutkimuksessa tutkittiin meta-analyysin avulla nuorten (alle 18-vuotiaiden) psykiatristen sairauksien vaikutusta uusintarikollisuuteen. Tutkimuksessa huomioitiin nuorten yleisimmin diagnosoituja psykiatrisia häiriöitä. Nuorilla, joilla oli ADHD:ta tai päihteiden väärinkäyttöä, oli suurempi riski rikosten uusimiseen kuin nuorilla, joilla ei

ollut psykiatrisia häiriöitä. Ahdistusta tai masennusta sairastavilla nuorilla ei ollut kohonnutta riskiä uusintarikollisuuteen kuin niillä, joilla ei ollut psykiatrisia häiriöitä. Tutkijat pohtivat, että selvittämällä rikostaustaisten nuorten psykiatrisia häiriöitä saattaa auttaa löytämään ne nuoret, joilla on kohonnut riski uusintarikollisuuteen ja näin saadaan heidät avun piiriin. Myös riskiarvioinnin työkaluihin voitaisiin lisätä indikaattorit, jotka osoittavat mahdollisia mielenterveydellisiä häiriöitä. (Wibbelink & Hoeve & Stams & Oort 2017: 79–87.)

3 Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaisia palveluita kehitetään mielenterveys-, päihde- ja rikostaustaisille asiakkaille ja mitkä niistä ovat tarkoituksenmukaisia.

Tarkoitus on opinnäytetyön kautta selvittää tutkimustietoa palveluiden järjestämisestä ja kehittämisestä, sekä selvittää, millaisia palveluita tälle asiakasryhmälle on. Tarkoitus on opinnäytetyön jälkeen kehittää palveluita tälle asiakasryhmälle omassa työpaikassani.

4 Tutkimuskysymys

Tutkimuskysymys on hyvä muotoilla PICO:n avulla. Tämän avulla voi paremmin asettaa valintaprosesseille kriteerit. PICO tulee sanoista: P = population / problem of interest, I = intervention under investigation, C = comparison of interest, O = outcomes considered most important in assessing results. (Pudas-Tähkä & Axelin 2007: 47.) Taulukossa on esitetty tämän opinnäytetyön PICO-kriteerit.

Taulukko 3. Opinnäytetyön PICO-kriteerit.

P = Kohderyhmä	Rikostaustaiset
I = Interventio	Mielenterveys- ja päihdeongelma
C = Vertailumenetelmä	Mielenterveys- ja päihdepalveluita
O = Tulos	Rikoksenuusinnan väheneminen

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on: Millaiset palvelut auttavat rikostaustaiset asiakkaat, joilla on mielenterveys- ja päihdeongelmia, vähentämään rikoksen uusimista?

5 Kirjallisuuskatsauksen toteutus

5.1 Systemoitu kirjallisuuskatsaus tutkimusmetodina

Kirjallisuuskatsauksessa kerätään ja arvioidaan rajatulla alueella olevaa tietoa sekä vastataan tutkimuskysymykseen. Kirjallisuuskatsauksen avulla saadaan tietoa siitä, kuinka paljon tutkimustietoa on jostakin sekä millaisia menetelmiä on käytetty ja mistä näkökulmasta asiaa on tarkastettu. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu.) Ari Salminen (2011) esitti työssään Mikä kirjallisuuskatsaus? Baumeisterin ja Learyn esittämiä syitä kirjallisuuskatsauksen tekemiseen. Syitä on viisi: tavoitteena kehittää jo olemassa olevaa teoriaa ja luoda uutta teoriaa, teoriaa voidaan arvioida, asiakokonaisuudesta saadaan rakennettua kokonaiskuvaa, ongelmia pyritään tunnistamaan sekä voidaan kuvata tietyn teorian kehitystä historiallisesti. (Salminen 2011: 3.)

Kirjallisuuskatsaus voidaan jakaa kolmeen päätyyppiin: kuvailevat katsaukset, systemaattiset kirjallisuuskatsaukset ja määrällinen meta-analyysi. Kaikissa kolmessa on yhteistä kirjallisuuden haku, kriittinen arviointi, aineiston pohjalta tehty synteesi ja analyysi. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu.)

Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa etsitään mahdollisimman kattavasti aiemasta tutkimuskirjallisuudesta tietoa tarkkaan asetettuun tutkimuskysymykseen. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tekee yleensä kaksi tai useampi tutkijaa. Systemoitu kirjallisuuskatsaus on systemaattisen kirjallisuuskatsauksen alalaji ja sen voi tehdä yksi tutkija. Tässä alalajissa aineiston arviointi, analyysi ja synteesi eivät ole tehty yhtä kokonaisvaltaisesti tai järjestelmällisesti kuin systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu.) Finkin malli antaa seitsemän vaiheisen mallin systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen tekemiseen. Ensimmäisessä vaiheessa asetetaan tutkimuskysymys. Toisessa vaiheessa valitaan tietokannat. Kolmannessa vaiheessa valitaan hakutermit ja -fraasit. Neljännessä vaiheessa karsitaan hakutuloksia käytännön seulan avulla. Viidennessä vaiheessa hakutuloksia seulotaan valitun menetelmän avulla. Kuudennessa vaiheessa tehdään varsinainen katsaus ja viimeisessä vaiheessa syntetisoidaan tulokset. (Salminen 2011: 10.)

Systemoidun kirjallisuuskatsauksen vaiheet etenevät hyvin selkeällä tavalla. Ensimmäisenä pitää olla tutkimuskysymys valittuna. Mitä tarkemmin aihe on rajattu, sitä helpommin siitä löytyy tutkimuksia. Seuraavassa vaiheessa koehakujen avulla valitaan tietokannat ja hakusanat. Tämä tulisi tehdä systemaattisesti, sekä avata prosessia lukijalle.

Pitää myös avata, mitä sisäänotto- ja poissulkukriteerejä tuli käytettyä. Seuraavaksi valitaan, mitkä tutkimuksista soveltuvat omaan työhön. Jos tutkimuksia on paljon, niitä pitää ensin arvioida otsikko- ja abstraktitasolla. Seuraavaksi tutkitaan ne tutkimukset, jotka läpäisivät edellisen vaiheen, perusteellisemmin. Tässä vaiheessa on hyvin tärkeää pitää tarkat muistinpanot tutkimuksista ja niiden referoinneista. Seuraavaksi sisälönanalyysin avulla tutkitaan valitut tutkimukset. Tarkoitus on tutkia mm. niiden tutkimusmetodia, tutkimustuloksia ja johtopäätöksiä. Pitää muistaa, että tutkimusten analyysi ei ole samaa kuin antaisi kritiikkiä tutkimuksesta. Tarkoitus on toimia objektiivisesti ja kirjallisuuteen pohjautuen. Lopuksi synteessin avulla yhdistetään dataa kaikista tutkimuksista yrittäen löytää uutta tietoa. (Coughlin & Cronin 2021: 2–4.)

5.2 Tutkimusaineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Kun haetaan tutkimusaineistoa tietokannoista, valitaan sisäänotto- ja poissulkukriteereitä, millä rajataan tuloksia. Näitä tulee valita tutkimuksen suunnitteluvaiheessa, jotta välttyään vääristymiltä. Sisäänotto- ja poissulkukriteereitä voivat olla mm. julkaisuvuosi, aineiston kieli, aineiston laji sekä aineiston alkuperä. (Coughlin & Cronin 2021: 34–35.) Taulukossa esitetään opinnäytetyön sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Taulukko 4. Opinnäytetyön sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Abstraktissa on mainittu lähikäsitteet	Teksti kuuluu harmaaseen kirjallisuuteen
Artikkeli on empiirinen tutkimus	Teksti on kirjan luku
Julkaistu vuoden 2018 jälkeen	Julkaistu ennen vuotta 2018
Suomen ja englannin kielellä	Jollakin muulla kielellä
Koko teksti saatavilla	Koko teksti ei ole saatavilla
JBI laadunarviointipisteet puolet kokonaispistemäärästä tai enemmän	Artikkeli on Review-tutkimus
	Tutkimuksen laatuksikriteerit eivät täyty tai niiden arviointi ei ole mahdollista
	JBI laadunarviointipisteet alle puolet kokonaispistemäärästä

Tässä opinnäytetyössä tutkimusten julkaisukieli on rajattu suomen ja englannin kieleen opinnäytetyön tekijän kielitaidon vuoksi. Aineistoa tutkiessa abstraktissa pitää olla mai-

nittuna lähikäsitteet. Tutkimuskysymys pitää olla mielessä aina aineistoa läpikäydessään. Tutkimukset pitää olla myös empiirisiä tutkimuksia ja julkaistu vuoden 2018 jälkeen. Koko teksti pitää olla myös saatavilla. JBI:n laadunarvioinnin pisteet tulee olla puolet kokonaispistemäärästä tai enemmän.

5.3 Hakutermit ja tietokannat

Relevantteja tutkimuksia löydetään hyvän hakustrategian avulla. Tämä vaihe on systemoidussa kirjallisuuskatsauksessa kriittinen. Virheet tässä vaiheessa vääristävät tutkimustuloksia. Ammattilaisen apu hakustrategian suunnittelussa on hyvin tärkeä, joten tässä vaiheessa kirjallisuuskatsauksen tekemisessä kannattaa ottaa apuun kirjaston informaattikko. Dokumentointi on myös olennainen osa systemoitua kirjallisuuskatsausta. (Pudas-Tähkä & Axelin 2007: 49–50.)

Koehakuja tehtiin seuraavista tietokannoista: Cinahlista, Taylor & Francis Onlinesta, ProQuest Centralista, Science Directista ja Cochrane Librarysta. Myöhemmin kirjastoinformaattikon kanssa otettiin mukaan vielä journal.fi, sillä edellisistä ei löytynyt paljon suomenkielisiä artikkeleita. Ensin tuli listattua ja haettua kaikki mahdolliset asiasanat erikseen. Taulukossa on lista asiasanoista, joita käytettiin koehauissa. Koehaku tehtiin 20.4.–4.5.2022 välisenä aikana.

Taulukko 5. Hakusanat suomeksi ja englanniksi.

Suomeksi	Englanniksi
palvelu	service
palvelumuotoilu	service design
kehittäminen	development developing
sosiaalipalvelut	social services
palvelujen kehittäminen	development of services
sosiaalipalvelujen kehittäminen	development of social services
kuntoutus	rehabilitation
mielenterveys	mental health
mielenterveystyö	mental health work
mielenterveyspalvelut	mental health services
päihde	intoxicant
päihdetyö	alcohol and drug work / services

	social work with intoxicant abusers
päihdepalvelu	substance abuse services
päihderiippuvuus	substance abuse
riippuvuus	addiction
rikostausta	criminal background; criminal history
tuomio	conviction
rikoksenuusinta	recidivism

Sopivien asiasanojen löydyttyä koehakuja jatkettiin hakulausekkeilla. Apuna joka vaiheessa oli mukana kirjastoinformaattikko. Aloitettiin ensin englanninkielisillä hakulausekkeilla. Ensimmäinen hakulauseke, joka tuli itsenäisesti kokeiltua, oli "development of services" AND "mental health work" AND "alcohol and drug work" AND "criminal background". Tämä ei tuottanut yhtään tulosta käytetyistä viidestä tietokannasta. Hakulausekkeella "Development of services" AND "mental health" AND "substance abuse" AND "criminal history" tuotti Cinahlista 2 tulosta, Taylor & Francis Onlinesta 3 tulosta, ProQuest Centralista 19 tulosta, Science Directista 4 tulosta ja Cochrane Librarysta 0 tulosta. Hakulauseke ((service AND development) OR "service design") AND "mental health" AND "substance abuse" AND "criminal history" tuotti paljon enemmän tuloksia. Cinahlista saatiin 2 tulosta, Taylor & Francis Onlinesta 1118 tulosta, ProQuest Centralista 4255 tulosta, Science Directista 60 tulosta ja Cochrane Librarysta 1 tulos. Näitä koehakuja tehtiin ilman muita rajoituksia.

Suomenkielisten koehakujen kanssa oli niukkuutta. Ensimmäinen hakulauseke, jota haettiin tietokannoista itsenäisesti, oli palvelu AND kehittäminen AND mielenterveys AND päihderiippuvuus AND rikostausta. Tämä ei tuottanut yhtään tulosta. Seuraava oli palvelu AND kehittäminen AND mielenterveys AND riippuvuus AND rikos, mikä ei myöskään tuottanut yhtään tulosta. Kirjastoinformaattikko muistutti tässä vaiheessa opinnäytetyön tekijää, että suomen kielellä sanoja pitää katkaista, jotta kaikki mahdollisia taivutusmuotoja löytyvät hauissa. Seuraavaksi yritetty hakulausekkeella ((palv* AND muotoilu) OR palvelumuotoilu) AND mielenterv* AND päihderiip* AND riko*, mutta tämä tuotti 0 tulosta kaikista muista tietokannoista paitsi Journal.fi, josta löytyi 1 tulos. Muita rajoituksia ei vielä tässä vaiheessa käytetty.

Tuloksista huomasi, että haettua tietoa varten parhaimmat tietokannat ovat Taylor & Francis Online, ProQuest Central ja Science Direct. Nämä tietokannat sopivat myös tähän opinnäytetyöhön, sillä niistä löytyy sosiaalialan tutkimuksia. Otettu mukaan myös

journal.fi, jotta mahdollisuus löytää soveltuvia suomalaisia tutkimuksia kasvaisi. Taulukossa on esitetty käytetyt tietokannat ja niiden pääsisältöä.

Taulukko 6. Tietokannat (Libguides 2023 & Libguides).

Taylor & Francis Online	Kasvatus, psykologia, sosiaali- ja liiketalous
ProQuest Central	Kasvatus, psykologia, sosiaali- ja lääke- ja terveystieteet, liiketalous
Science Direct	Luonnontieteet, sosiaali- ja lääketiede, liiketalous
Journal.fi	E-artikkeleita suomalaisista tieteellisistä lehdistä.

Koehaun jälkeen kirjastoinformaattikon kanssa tuli valittua lopullisen hakusanat, mitkä olivat service, development, service design, mental health, substance abuse, recidivism, palvelu, kehittäminen, palvelumuotoilu, mielenterveys, riippuvuus ja rikostausta. Katkaisemalla sana rikostausta riko* lyhenteeseen, tulokset voivat pitää sisällään myös sanat rikosten uusiminen ja rikollinen.

5.4 Aineiston keruu

Koko hakuprosessi olisi tärkeää kirjoittaa auki. Tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta, sillä hakuprosessi on silloin toistettavissa. Tämän opinnäytetyön hakuprosessi on myös kuvattuna taulumuodossa, mikä löytyy ensimmäisestä liitteestä.

Opinnäytetyössä tuli käytetty seuraavat tietokannat: Taylor & Francis Online, Science Direct, ProQuest Central ja Journal.fi. Kirjallisuuskatsauksen tiedonhaku toteutui ajalla 12.2.2023–6.3.2023. Käytetty apuna kirjastoinformaattikon kanssa sovittua asiasanoja.

Ensimmäinen englanninkielinen haku tehtiin ProQuest Central -tietokantaan. Hakulauseke oli ((service AND development) OR "service design")) AND "mental health" AND "substance abuse" AND recidivism. Tämä haku tuotti 11 tulosta. Päällekkäisiä tuloksia ei ollut. Otsikon perusteella tuli valittua viisi artikkelia. Tiivistelmän perusteella tuli valittua kaksi artikkelia.

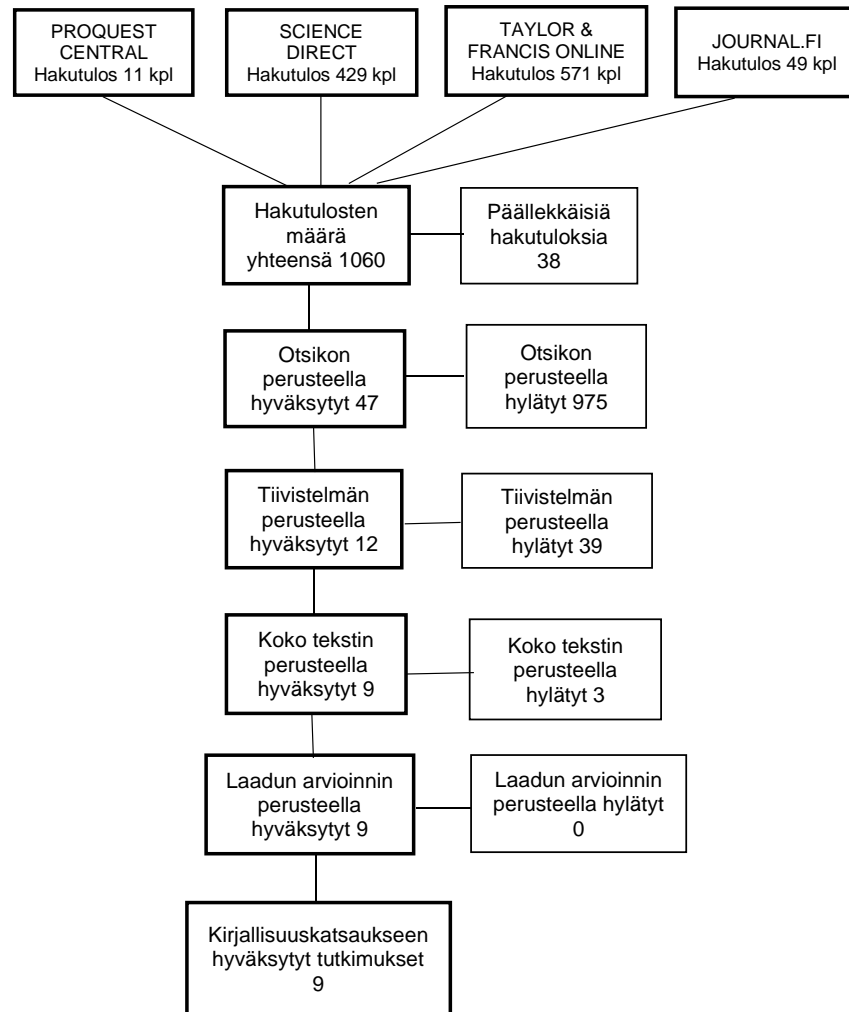
Toinen englanninkielinen haku tehtiin Science Direct -tietokantaan. Hakulauseke oli ((service AND development) OR "service design") AND "mental health" AND "substance abuse" AND recidivism. Tämä tuotti 429 tulosta. Päällekkäisiä tuloksia oli 15. Otsikon perusteella tuli valittua 18 artikkelia. Tämän jälkeen tiivistelmän perusteella tuli valittua viisi artikkelia.

Kolmas englanninkielinen haku tehtiin Taylor & Francis Online -tietokantaan. Hakulauseke oli ((service AND development) OR "service design") AND "mental health" AND "substance abuse" AND recidivism. Haku tuotti 571 tulosta. Päällekkäisiä tuloksia oli 23. Otsikon perusteella tuli valittua 24 artikkelia. Tiivistelmän perusteella tuli valittua viisi artikkelia.

Ensimmäinen suomenkielinen haku tehtiin ProQuest Central -tietokantaan. Hakulauseke oli ((palv* AND kehit*) OR palvelumuo*) AND mielenterv* AND riippuv* AND riko*. Tämä ei tuottanut yhtään tulosta. Seuraava suomenkielinen haku tehtiin Science Direct -tietokantaan. Tässä tietokannassa ei voi katkaista sanaa *-merkillä, joten haussa käytettiin kokonaisia sanoja. Hakulauseke oli ((palvelu AND kehittäminen) OR palvelumuo-toilu) AND mielenterveys AND riippuvuus AND rikostausta. Tämä haku ei tuottanut yhtään tulosta.

Kolmas suomenkielinen haku tehtiin Taylor & Francis Online -tietokantaan. Hakulauseke oli ((palv* AND kehit*) OR palvelumuo*) AND mielenterv* AND riippuv* AND riko*. Tämä ei tuottanut yhtään tulosta. Viimeinen suomenkielinen haku tehtiin Journal.fi -tietokantaan. Tässä tietokannassa ei ollut mahdollista rajata hakutulokset. Hakulauseke oli ((palv* AND kehit*) OR palvelumuo*) AND mielenterv* AND riippuv* AND riko*. Tämä tuotti 82 tulosta, joista 49 oli aikaväliltä 2018–2023. Otsikon perusteella ei tullut valittua yhtään tulosta.

Hakutulosten kokonaismäärä oli 1060 tutkimusta. Tiivistelmän perusteella tuli valittua 12 tutkimusta. Koko tekstin perusteella valikoitui 9 tutkimusta lopulliseen katsaukseen. Hakuprosessia on kuvattu seuraavassa kuviossa.

Kuvio 1. Hakuprosessi.

5.5 Aineiston laadun arviointi

Systemoidun kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta lisätään laadun arvioinnilla. Kaikki katsaukseen otetut tutkimukset tulee arvioida. Tällöin päätetään myös, mikä on minimilaatu, mikä otetaan mukaan kirjallisuuskatsaukseen. Kun arvioidaan tutkimuksen laatua, tulee kiinnittää huomiota tutkimuksen antaman tiedon luotettavuuteen. Niin ulkoista kuin sisäistä laatua arvioidaan. Sisäiseen laatuun liittyy asetelma, toteutus ja analyysi. Ulkoiseen laatuun liittyy otos, interventio ja tulosten mittaukset. (Kontio & Johansson 2007: 101–102.)

Tässä opinnäytetyössä jokaista tutkimusta on arvioitu soveltuvalla JBI tarkistuslistan avulla (liitteet 3–5). Kaikki koko tekstin perusteella valikoidut tutkimukset täyttivät laaditut sisäänottokriteerit. Laadunarviointi on kuvattuna taulukkomuodossa, jossa näkyy tutkimusten saadut pisteet (liite 6).

5.6 Katsaukseen valikoitunut aineisto

Kirjallisuuskatsaukseen valikoitui yhdeksän (n=9) tutkimusta/artikkelia. Kvantitatiivisia tutkimuksia oli seitsemän (n=7) (Eberth & Diaconu & Koob 2022), (Fahmy & Mitchell 2022), (Shannon & Jackson Jones & Newell 2019), (Mowen & Boman & Bares 2019), (Bellamy & Kimmel & Costa & Tsai & Nulton & Kimmel & Aguilar & Clayton & O'Connell 2019), (Blaauw & Doddema & de Vogel & Bogaerts 2020), (Lee & Taxman 2020), kvalitatiivisia oli yksi (n=1) (Mizel & Abrams 2020) ja yksi (n=1) oli tieteellinen artikkeli (Fendrich & LeBel 2022). Tutkimuksista/artikkeleista kahdeksan (n=8) oli Yhdysvalloista ja yksi (n=1) oli Alankomaista. Julkaisuvuodet olivat 2019–2022 ja tutkimuskieli oli englanti.

ProQuest Central -tietokannasta valikoitui kaksi (n=2) tutkimusta: Eberth ym. (2022) ja Bellamy ym. (2019). ScienceDirect -tietokannasta valikoitui kolme (n=3) tutkimusta: Lee ym. (2020), Fahmy ym. (2022) ja Blaauw ym. (2020). Taylor and Francis Online -tietokannasta valikoitui neljää (n=4) tutkimusta: Mowen ym. (2019), Shannon ym. (2019), Fendrich ym. (2022) ja Mizel ym. (2020). Valikoiduista tutkimuksista löytyy yhteenvetotaulukko liitteissä (liite 2).

Kaikissa tutkimuksissa tutkittiin rikosten uusimiseen vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksilla oli vaan erilaiset näkökulmat kyseiseen aiheeseen. Kolme (n=3) tutkimusta liittyivät nuorten rikollisuuteen (Fendrich ym. 2022), (Mizel ym. 2020) ja (Lee ym. 2020). Useassa tutkimuksessa (n=4) ei tutkimuskysymyksissä eroteltu osallistujien sukupuolta (Eberth ym. 2022), (Fendrich ym. 2022), (Bellamy ym. 2019) ja (Lee ym. 2020). Kolmessa (n=3) tutkimuksessa tutkittiin miesten rikosten uusimista (Fahmy ym. 2022), (Mowen ym. 2019) ja (Mizel ym. 2020). Yhdessä (n=1) tutkimuksessa tutkittiin naisten rikosten uusimista (Blaauw ym. 2020). Yhdessä (n=1) tutkimuksessa verrattiin miesten ja naisten rikosten uusimista (Shannon ym. 2019).

Kolmessa (n=3) tutkimuksessa tutkittiin päihdepalveluiden vaikutusta rikosten uusimiseen (Fendrich ym. 2022), (Shannon ym. 2019) ja (Mowen ym. 2019). Yhdessä (n=1) tutkimuksessa tutkittiin mielenterveyden vaikutus rikosten uusimiseen (Blaauw ym.

2020). Yhdessä (n=1) tutkimuksessa tutkittiin kokemusasiantuntijalta saatua tukea rikosten uusimisen vähenemiseen (Bellamy ym. 2019). Kolmessa (n=3) tutkimuksessa tutkittiin yleisesti sitä, millaiset asiat/palvelut auttavat vähentämään rikosten uusimista (Fahmy ym. 2022), (Mizel ym. 2020) ja (Lee ym. 2020). Yhdessä (n=1) tutkimuksessa tutkittiin, millaisia vaikutuksia oli ollut yhdellä vuoden kestäväällä ohjelmalla rikosten uusimisen vähenemiseen (Eberth ym. 2022).

5.7 Aineiston analyysimenetelmä

Aineiston laadunarvioinnin jälkeen jokaisesta tutkimuksesta pitää poimia olennaiset asiat, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen (Coughlin & Cronin 2021: 37). Sisällönanalyysi on hyvä menetelmä tähän tarkoitukseen. Tässä opinnäytetyössä aineisto on analysoitu sisällönanalyysilla.

Sisällönanalyysin avulla voidaan varmistaa, että aineisto on analysoitu systemaattisesti ja objektiivisesti. Tarkoitus on saada aineistosta saatavaa tietoa kuvattuna tiiviissä ja yleisessä muodossa. Tekstistä etsitään sen merkitystä. Tämä menetelmä on kuitenkin ainoastaan aineiston järjestämistä varten. Johtopäätökset tehdään tämän vaiheen jälkeen järjestetyn aineiston avulla. Tarkoitus on luoda selkeyttä aineistoon ja sitä kautta tehdä luotettavia ja selkeitä johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 117–122.)

Sisällönanalyysia tehdessä aineistosta saattaa nousta useita kiinnostavia aiheita. Täytyy kuitenkin muistaa pitää tutkimuskysymykset mielessä, kun analysoi aineistoa. Analysoitu lopputulos pitää olla linjassa raportoidun mielenkiinnon kanssa. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 104–105.)

Sisällönanalyysilla on kaksi yleistä tapaa analysoida aineistoa. Ensimmäinen on induktiivinen eli aineistolähtöinen tarkastelutapa, jossa tarkastellaan aineistoa yksittäisestä ilmiöstä yleiseen. Toinen on deduktiivinen eli teorialähtöinen tarkastelutapa, jossa tarkastellaan aineistoa yleisestä ilmiöstä yksittäiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 107.)

Tässä opinnäytetyössä käytetään induktiivista tarkastelutapaa.

Induktiivisessa aineiston analyysissa on kolme vaihetta: aineiston pelkistäminen, aineiston ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luominen. Ensin, ennen aineiston pelkistämistä, aineistosta haetaan ns. analyysiyksikköä, joka voi olla lause, sana tai ajatuskonaisuus. Näitä haettaessa aineistosta täytyy muistaa pitää tutkimuskysymys mie-

lessä. Analyysiyksiköitä pelkistetään, mikä tarkoittaa joko pilkkomista osiin tai sen tiivistämistä. Analyysiyksiköistä voi etsiä tutkimusta kuvaavia ilmaisuja. Pelkistetyt ilmaisut pitää seuraavaksi listata allekkain. Muistettava on, että analyysiyksiköistä voi löytyä useampia pelkistettyjä ilmauksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 122–124.)

Induktiivisen analyysin toinen vaihe on aineiston ryhmittely. Pelkistetyistä ilmauksista haetaan samankaltaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Käsitteet, jotka kuvaavat samaa ilmiötä, ryhmitellään eri luokiksi. Nämä muodostavat alaluokkia. Alaluokka voi olla ominaisuus, käsitys tai piirre, mikä liittyy tutkittavaan ilmiöön. Tarkoitus on tiivistää tutkittavaa tietoa, joten alaluokat yhdistetään vielä pääluokkiin. Tähän voi tarvittaessa lisätä vaiheen, jossa alaluokat yhdistetään yläluokiksi, jotka taas yhdistetään pääluokiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 124–125.)

Viimeisessä vaiheessa luodaan teoreettisia käsitteitä. Tarkoitus on jatkaa yhdistämällä pääluokkia, joista on sitten erotettu tutkimuksen kannalta olennaista tietoa ja muodostettu siitä teoreettisia käsitteitä. Edetään aineistosta kohti käsitteellistä näkemystä ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 125–127.)

Sisällönanalyysia tehdessään mielessä oli aina opinnäytetyön tutkimuskysymys: Millaiset palvelut auttavat rikostaustaiset asiakkaat, joilla on mielenterveys- ja päihdeongelmia, vähentämään rikoksen uusimista? Valikoidut tutkimukset luettiin useita kertoja läpi. Tarvetta suomentamiselle ei ollut, sillä opinnäytetyön tekijän äidinkieli on englanti.

Aineisto alleviivattiin sitä lukiessa, josta sitten nostettiin lauseita tai asiakokonaisuuksia, mitkä liittyivät opinnäytetyön tutkimuskysymykseen. Lauseet ja asiakokonaisuudet käännettiin tarkasti suomen kielelle ja tallennettiin erilliselle dokumentille. Tämän jälkeen lauseet käytiin yksitellen läpi ja pelkistettiin. Aina välillä aineistoon palattiin tarkentaakseen jotain tietoa. Pelkistetyistä lauseista koottiin alaluokkia, joista alaluokat vielä ryhmiteltiin pääluokiksi. Sisällönanalyysitaulukko löytyy liitteistä (liite 7).

6 Tulokset

Tulokset vedettiin yhteen sisällönanalyysin jälkeen. Tutkimuskysymys Millaiset palvelut auttavat rikostaustaiset asiakkaat, joilla on mielenterveys- ja päihdeongelmia, vähentämään rikoksen uusimista?, pidettiin mielessä koko ajan. Tavoitteena oli selvittää ne palvelut, joista rikostaustaiset hyötyvät eniten ja auttavat vähentämään rikosten uusimista. Tulokset ovat avattuna pääluokkien mukaan, mitkä ovat ammattilaisten vaikutus ja osuus

rikosten uusimisen vähenemiseen, rikostaustaisille suunnatut palvelut, palvelujen kehittäminen, palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka auttoivat rikosten uusimisen vähenemiseen sekä palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka eivät vaikuttaneet rikosten uusimisen vähenemiseen. Tutkimuksille on käytetty niiden järjestysnumeroa, joka löytyy liitteestä olevasta taulukosta (liite 2).

6.1 Ammattilaisten vaikutus ja osuus rikosten uusimisen vähenemiseen

Tämän pääluokan alle muodostui seuraavat alaluokat: ammattilaisten osaaminen, ammattilaisten yhteistyö ja ammattilaisten lähestymistapaa. Tämän pääluokan alle saatiin tulokset kahdesta tutkimuksesta.

6.1.1 Ammattilaisten osaaminen

Ensimmäisessä artikkelissa käytiin läpi vuoden kestävän ohjelman tulokset. Palvelu oli moniammatillinen yhteistyöpalvelu, joka oli suunnattu rikostaustaisille auttaakseen rikosten uusimisen vähenemisessä. Todettiin, että luodakseen tehokkaita palveluja tälle asiakasryhmälle, ammattilaisen tulee ymmärtää uudelleenintegroinnin monipuoliset haasteet ja niiden vaikutus asiakkaalle. (Kts. Eberth ym. 2022.)

6.1.2 Ammattilaisten yhteistyö

Ensimmäisessä artikkelissa puhuttiin paljon ammattilaisten keskinäisestä yhteistyöstä. Mukana ohjelman perustamisessa ja toiminnassa oli monen eri ammattikunnan edustaja. Alku lähti hyvin käyntiin, koska kaikki olivat innostuneita uudesta palvelusta. Ajan myötä luottamus toisiin ammattilaisiin hävisi ja asiakkaiden asioita alettiin pitää omana tietona. Ammattilaisten tapaamisista tuli epäjohdonmukaisia eikä verkostopalavereissa puhuttu asiakkaisiin liittyvistä oleellisista asioista. Todettiin, että vahva perusta olisi pitänyt luoda ennen kuin asiakkaille tarjotaan minkäänlaista palvelua. Myös yhteistyötä edistävää johtajuutta olisi tarvittu, jotta kaikki olisivat luottaneet siihen, että heidän osaamistaan hyödynnetään. (Kts. Eberth ym. 2022.)

6.1.3 Ammattilaisten lähestymistapa

Seitsemännessä tutkimuksessa kysyttiin nuorilta miehiltä heidän kokemuksistaan siitä, millaiset palvelut auttoivat heitä vähentämään rikosten uusimista. Fokusryhmään osal-

listuneet miehet kokevat, että ammattilaisten kyky luoda vahvoja henkilökohtaisia suhteita heihin oli erityisen tärkeää. He kokivat, että ammattilaisten mielenkiinto, aito välittäminen ja ennakkoluuloton vastaanotto edesauttoivat heidän pysymistään ohjelmassa mukana ja näin olleen myös vähensi rikosten uusimista. (Kts. Mizel ym. 2020.)

6.2 Rikostaustaisille suunnatut palvelut

Joissakin tutkimuksissa puhuttiin jo olemassa olevista palveluista. Ne ovat koottuna tämän pääluokan alle. Alaluokat ovat: kokonaisvaltainen palvelu, päihdepalvelut, palveluja vapautuville vangeille, tukipalvelut, kokemusasiantuntijan palvelut, palveluiden jatkumo

6.2.1 Kokonaisvaltainen palvelu

Ensimmäisen artikkelin ohjelma oli nimeltään The People Change. Se oli kokonaisvaltainen palvelu, joka tarjosi neuvontaa, mentorointia, tutorointia, opetti elämäntaitoja sekä auttoi muiden palveluiden lähetteen saamisessa. The People Change oli vuoden kestävä ohjelma, jonka tarkoitus oli auttaa rikostaustaiset kiinnittymään yhteiskuntaan vankilasta vapautumisen jälkeen sekä vähentämään rikosten uusimista. Ohjelmaan otettiin mukaan 48 osallistujaa, 36 osallistujaa sai varsinaista palvelua, joista sitten 29 suoritti ohjelman loppuun. Tähän vaikutti osittain toimitusjohtajan työmäärä ja osittain Covid-19 pandemian alkaminen. Ohjelman aikana yhtään osallistujaa, jotka saivat palvelua, ei palannut vankilaan. (Kts. Eberth ym. 2022.)

6.2.2 Päihdepalvelut

Kahdessa tutkimuksessa puhuttiin Yhdysvaltalaisesta huumehoitotuomioistuimesta. Niihin ohjautuu huumeita käyttäviä henkilöitä, jotka ovat rikosoikeusjärjestelmässä, mutta pyritään ohjaamaan pois vangitsemisesta. Ne tarjoavat yhteisöpohjaista hoito- ja kuntoutuspalvelua. Yhdessä tutkimuksessa puhuttiin huumekasvatuksesta vangitsemisen aikana. Tämä lisää päihteiden käytön vähenemistä vapautumisen jälkeen, mikä taas lisää rikosten uusimisen vähenemistä. Huumekasvatuksella muutetaan yksilön asenteita ja uskomuksia päihteisiin. (Kts. Fendrich ym. 2022, Shannon ym. 2019, Mowen ym. 2019.)

6.2.3 Palveluita vapautuville vangeille

Kolmannessa tutkimuksessa havaittiin, että palvelut, jotka ovat suunnattuja vangeille vapautumisen aikana, tukevat heitä ja valmistavat heitä uudelleenintegroitua varten. Ohjelma alkaa jo vankilan aikana. Nämä palvelut auttavat tukemaan vapautuvia vangeja rikoksettomaan elämään. (Kts. Fahmy ym. 2022.)

6.2.4 Tukipalvelut

Neljännessä tutkimuksessa havaittiin, että naiset, jotka osallistuivat huumehoitotuomioistuimen palveluihin, hyötyivät myös tukipalveluista. Naisilla, jotka saivat tukipalveluita, oli 60 % vähempi todennäköisyys rikosten uusimiseen kuin niillä, joilla ei ollut huumehoitotuomioistuimen palvelun rinnalla muita tukipalveluita. Naisilla on erilaisia tarpeita kuin miehillä ja tutkijat ajattelevat, että nämä tukipalvelut tukevat naisten erityistarpeita, joita ei pystytä tai ei osata tukea huumehoitotuomioistuimen palvelussa. (Kts. Shannon ym. 2019.)

6.2.5 Kokemusasiantuntijan palvelut

Kuudennessa tutkimuksessa tutkittiin kokemusasiantuntijan tukea vankilasta vapautuville. Tuloksista huomattiin, että kokemusasiantuntijoiden antama tuki on erityisen tärkeää. He antavat toivoa ja inspiroivat vapautuvia omilla kokemuksillaan. Heiltä saa apua rikosoikeusjärjestelmän navigoinnissa, sekä omilla kokemuksillaan tukevat mielenterveys- ja päihdeongelmissa. (Bellamy ym. 2019.)

6.2.6 Palveluiden jatkumo

Seitsemännessä tutkimuksessa nuoret miehet kertoivat kokemuksistaan eri palveluista. He kertoivat, että palvelu, joka oli aloitettu jo vankilassa olon aikana ja jatkui vapautumisen jälkeen, oli hyvä. Se, että vankilassa olon aikana valmistautuu vapauteen, koettiin hyväksi ja tämän lisäksi koettiin erittäin hyödylliseksi ja hyväksi jo vankila aikana työntekijään luotu suhde. He kertoivat, että tämä lisäsi palveluun kiinnostusta. (Kts. Mizel ym. 2020.)

6.3 Palvelujen kehittäminen

Seuraava pääluokka oli palvelujen kehittäminen. Useassa tutkimuksessa puhuttiin palveluiden kehittämisestä. Tämän pääluokan alaluokat ovat: räätälöidyt palvelut, kokemusasiantuntijan tuen lisääminen palveluihin sekä kokonaisvaltainen palvelu.

6.3.1 Räätälöidyt palvelut

Kahdessa tutkimuksessa puhuttiin palvelujen räätälöinnin tärkeydestä. Tietyt ryhmät, kuten esimerkiksi eri sukupuolet, hyötyvät erilaisista palveluista ja erilaisista painotuksista näiden palvelujen sisällä. Näiden palveluiden osat olisi hyvä yksilöidä eri ryhmille. Toinen ryhmä, joka hyötyy räätälöidyistä palveluista, on nuoret aikuiset. (Kts. Fendrich ym. 2022, Shannon ym. 2019.)

6.3.2 Kokemusasiantuntijan tuen lisääminen palveluihin

Kolmessa tutkimuksessa puhuttiin kokemusasiantuntijoiden tuen lisäämisestä palveluihin. Kuudennessa tutkimuksessa puhuttiin siitä, miten vertaistuki-/kokemusasiantuntijapalvelut auttavat vähentämään rikosten uusimista. Se lisää myös yhteisöllisyyttä heillä, joilla on mielenterveys- tai päihdeongelmia. Seitsemännessä tutkimuksessa nuoret miehet kertoivat, miten hyötyivät vertaistuenverkostosta ja kokemusasiantuntijoilta saadusta avusta. Toisessa tutkimuksessa todettiin, että nuoriin aikuisiin vaikuttaa voimakkaasti heidän ikätoverinsa. Tutkijat ajattelevat, että kokemusasiantuntijapalvelu, jossa olisi samanikäiset vertaiset, auttaisivat nuoria aikuisia ja edesauttaisivat rikosten uusimisen vähenemistä. (Kts. Bellamy ym. 2019, Mizel ym. 2020, Fendrich ym. 2022.)

6.3.3 Kokonaisvaltainen palvelu

Kolmannessa tutkimuksessa puhuttiin kokonaisvaltaisesta terveydestä ja sen vaikutuksesta rikosten uusimisen vähenemiseen. Tutkija totesivat tutkimuksessaan, että kokonaisvaltaisen terveyden huomioiminen palveluissa parantaisi asiakkaiden uudelleenintegroitua. Tämä puolestaan vähentäisi siviilissä tapahtuvia virheitä, mikä vähentää rikosten uusimista. (Kts. Fahmy ym. 2022.)

6.4 Palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka auttoivat rikosten uusimisen vähenemiseen

Monessa tutkimuksessa tutkittiin, mitkä palvelut edesauttavat rikosten uusimisen vähenemistä. Tämän pääluokan alle on koottuna ne aspektit, jotka nousivat tutkimuksista. Alaluokat ovat: uudet taidot, kokonaisvaltainen terveys, päihdepalvelut, mielenterveyspalvelut, kokemusasiantuntijan palvelut, ammattilaisen ominaisuudet, arviointityökalut, moniammatillinen lähestymistapa, erityistuenominaisuudet uusintarikollisille.

6.4.1 Uudet taidot

Kahdessa tutkimuksessa puhuttiin uusien taitojen opettelusta. Ensimmäisessä tutkimuksessa puhuttiin, miten The People Change -ohjelmassa uusien selviytymistaitojen opettelu auttoi vähentämään rikosten uusimista. Asiakkaat oppivat uusia päätöksentekotaitoja. Yhdeksännessä tutkimuksessa nuoret rikostaustaiset jaettiin tarpeiden mukaan eri ryhmiin. Kaksi ryhmää, vähiten tarvitseva -ryhmä ja taitoja tarvitseva -ryhmä, näytti hyötyvän parhaiten taitojen opettamisesta. Taitoja, joista he hyötyivät, olivat mm. minäpystyvyyden kehittäminen, selviytymistaidot, terveellisen elämisen taidot sekä ihmissuhdetaidot. Heihin tehoi myös tekojansa seurauksien näyttäminen. Nämä kaikki edesauttoivat rikosten uusimisen vähenemistä. (Kts. Eberth ym. 2022, Lee ym. 2020.)

6.4.2 Kokonaisvaltainen terveys

Kokonaisvaltaisesta terveydestä puhuttiin kahdessa tutkimuksessa. Kolmannessa tutkimuksessa todettiin, että uudelleenintegrointiin ja rikosten uusimisen vähenemiseen vaikutti yksilön emotionaalinen, sosiaalinen, ammatillinen, henkinen ja ympäristöllinen terveys. Tähän vaikutti myös kulttuurilliset seikat. Tutkijat totesivat, että terveyden rajaaminen ainoastaan fyysiseen, henkiseen ja emotionaaliseen terveyteen ei tuo palveluihin oikeanlaista tukea. Seitsemännessä tutkimuksessa nuoret miehet kertoivat heidän kokemistaan tarpeista uudelleenintegroinnin aikana. Nämä olivat perustarpeet, käytännönasiat, vapautumiseen liittyvät tarpeet sekä psykososiaaliset tarpeet. (Kts. Fahmy ym. 2022, Mizel ym. 2020.)

6.4.3 Päihdepalvelut

Onnistuneista päihdepalveluista puhuttiin kolmessa tutkimuksessa. Neljännessä tutkimuksessa todettiin, että käytetty aika huumehoitotuomioistuimen palvelussa ja positivistien huumeeseulojen määrä vaikuttavat rikosten uusimisen vähenemiseen. Mitä kauemmin palvelussa vietettiin aikaa, sitä vähemmän uusintarikollisuutta esiintyi. Viidennessä tutkimuksessa todettiin, että vankilapohjainen päihdehoito vähentää uudelleenintegroinnin aikaista päihteiden käyttöä. Yhdeksännessä tutkimuksessa ryhmä, joka oli luokiteltu tarve päihde avulle -ryhmäksi, hyötyi päihdepalvelusta. Ryhmä auttoivat vähentämään itselääkitystä ja itsetuhoista käyttäytymistä. (Kts. Shannon ym. 2019, Mowen ym. 2019, Lee ym. 2020.)

6.4.4 Mielenterveyspalvelut

Yhdessä tutkimuksessa puhuttiin mielenterveyspalvelujen vaikutuksista uusintarikollisuuteen omana palveluna. Yhdeksännessä tutkimuksessa kaksi ryhmää hyötyi mielenterveyspalveluista. Ne, jotka olivat tarve mielenterveys avulle -ryhmä ja nuorten naisten suurien tarpeiden -ryhmä. Nämä ryhmäläiset hyötyivät mielenterveysavusta liittyen traumoihin, mielenterveyteen ja vertaisiin sekä mielenterveystaitojen opettelusta, kuten mielialan hallitsemisesta ja tunteiden säätelystä. (Kts. Lee ym. 2020.)

6.4.5 Kokemusasiantuntijan palvelut

Kahdessa tutkimuksessa puhuttiin kokemusasiantuntijan palveluista. Kuudennessa tutkimuksessa tutkittiin Peerstar -ohjelman onnistumista. Tässä ohjelmassa tarjottiin vankilasta vapautuville kokemusasiantuntijoiden tuki uudelleenintegroinnissa. Tähän ohjelmaan osallistujat menestyivät uudelleen vangitsemisessa paremmin kuin Yhdysvalloissa yleisesti rikostaustaiset henkilöt. Ainoastaan 22 % ohjelmaan osallistuneista vangittiin uudelleen, kun taas yleismäärä on 43 %. Seitsemännessä tutkimuksessa nuoret miehet kertoivat, että työskentely sellaisen työntekijän kanssa, jolla on esimerkiksi samanlainen rikostausta, auttoi luomaan emotionaalisen suhteen. (Kts. Bellamy ym. 2019, Mizel ym. 2020.)

6.4.6 Ammattilaisen ominaisuudet

Seitsemännessä tutkimuksessa nuoret miehet kertoivat, että kokevat saavansa paremman emotionaalisen yhteyden työntekijään, jos heillä on samanlainen tausta kuin heillä. Tämä voi olla tosiaan rikostausta, mutta se voi myös olla samanlainen etninen tausta tai samanlainen köyhyystausta. Osallistujat kokivat, että saavat paremman yhteyden ammattilaisiin, kun heillä on tarkempi ymmärrys asiakkaiden taustasta. (Kts. Mizel ym. 2020.)

6.4.7 Arviointityökalut

Yhdeksännessä tutkimuksessa puhuttiin siitä, miten palvelut tulisi arvioida erilaisilla riski- ja arviointityökaluilla tunnistaa ne palvelutyypit, jotka hyödyttävät nuoria parhaiten ja auttavat vähentämään rikosten uusimista. Tutkimuksessa ei avattu millaisia työkaluja nämä voisivat olla, mutta se osoitti, miten arviointityökalujen dataa pystyy jäsentämään merkitykselliseen muotoon. (Kts. Lee ym. 2020.)

6.4.8 Moniammatillinen lähestymistapa

Yhdeksännessä tutkimuksessa puhuttiin moniammatillisesta lähestymistavasta. Tutkimuksesta havaittiin kaksi ryhmää, jotka hyötyivät moniammatillisesta lähestymistavasta. Ne olivat kompleksisen tarpeiden -ryhmä ja nuorten miesten suurien tarpeiden -ryhmä. Tutkimuksessa havaittiin, että nämä ryhmät hyötyivät mm. perheterapiasta, omasta terapiasta, päihdehoidosta, toiminnallisista palveluista sekä mentoroinnista. (Kts. Lee ym. 2020.)

6.4.9 Erityistuomioistuin uusintarikollisille

Kahdeksannessa tutkimuksessa tutkittiin Alankomaiden erityistuomioistuinta uusintarikollisille. Tutkimuksessa oli mukana 74 naisrikollista, joilla oli useita uusintarikolliskertoja takanaan. Tuloksista huomattiin, että jotkut naiset hyötyvät tällaisesta palvelusta, sillä osalla naisilla rikosten uusiminen väheni. (Kts. Blaauw 2020.)

6.5 Palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka eivät vaikuttaneet rikosten uusimisen vähenemiseen

Viimeisessä pääluokassa esitetään tulokset niistä palveluista, jotka eivät näyttäneet vaikuttavan rikosten uusimisen vähenemiseen. Alaluokat ovat: päihdepalvelut, kokemus-asiantuntijapalvelut, erityistuomioistuin uusintarikollisille, ei yhteyttä ominaisuuksilla ja rikoksen uusimisella.

6.5.1 Päihdepalvelut

Kahdessa tutkimuksessa todettiin kaksi instanssia, jolloin päihdepalveluista ei ollut hyötyä rikosten uusimisen vähenemiseen. Toisessa tutkimuksessa verrattiin nuorten miesten ja aikuisten miesten rikosten uusimisaste heidän käytyään huumehoitotuomioistuinten ohjelma. Nuorista miehistä ainoastaan 28,9 % valmistuivat kyseisestä ohjelmasta, kun taas aikuisista miehistä 41,8 % valmistuivat. Tutkimuksesta todettiin, että tällainen palvelu yksinään ei välttämättä sovellu nuorille miehille. Viidennessä tutkimuksessa huomattiin, että ne henkilöt, jotka osallistuivat päihteiden väärinkäyttöohjelmaan vankilasta vapautumisen jälkeen, käyttivät huomattavasti enemmän päihteitä kuin ne, jotka eivät osallistuneet. Tutkijat pohtivat, että se voisi johtua siitä, että ohjelmassa on mukana muita päihteiden käyttäjiä, joten päihteiden saatavuus saattaa olla helppoa. (Kts. Fendrich ym. 2022, Mowen ym. 2019.)

6.5.2 Kokemusasiantuntijapalvelut

Kuudennessa tutkimuksessa huomattiin, että suureksi riskiksi arvioidut naiset eivät hyötäneet vertaispohjaisista ohjelmista yhtä paljon kuin muut. Tätä tutkittiin uudelleen vuoden sisällä vangitsemisesta. Tutkimuksessa pohdittiin, että vankilapohjaiset vertais-tuki-/kokemusasiantuntijapalvelut ovat lupaavia, mutta niiden pitää jatkua vankilasta vapautumisen jälkeen. (Kts. Bellamy ym. 2019.)

6.5.3 Erityistuomioistuin uusintarikollisille

Kahdeksannessa tutkimuksessa todettiin, että naiset, jotka kävivät Alankomaiden erityistuomioistuimessa uusintarikollisille, eivät kaikki vähentäneet uusintarikollisuutta. Yli puolet naisista tekivät uusia rikoksia kahden vuoden sisällä erityistuomioistuimen tuomiosta. (Kts. Blaauw ym. 2020.)

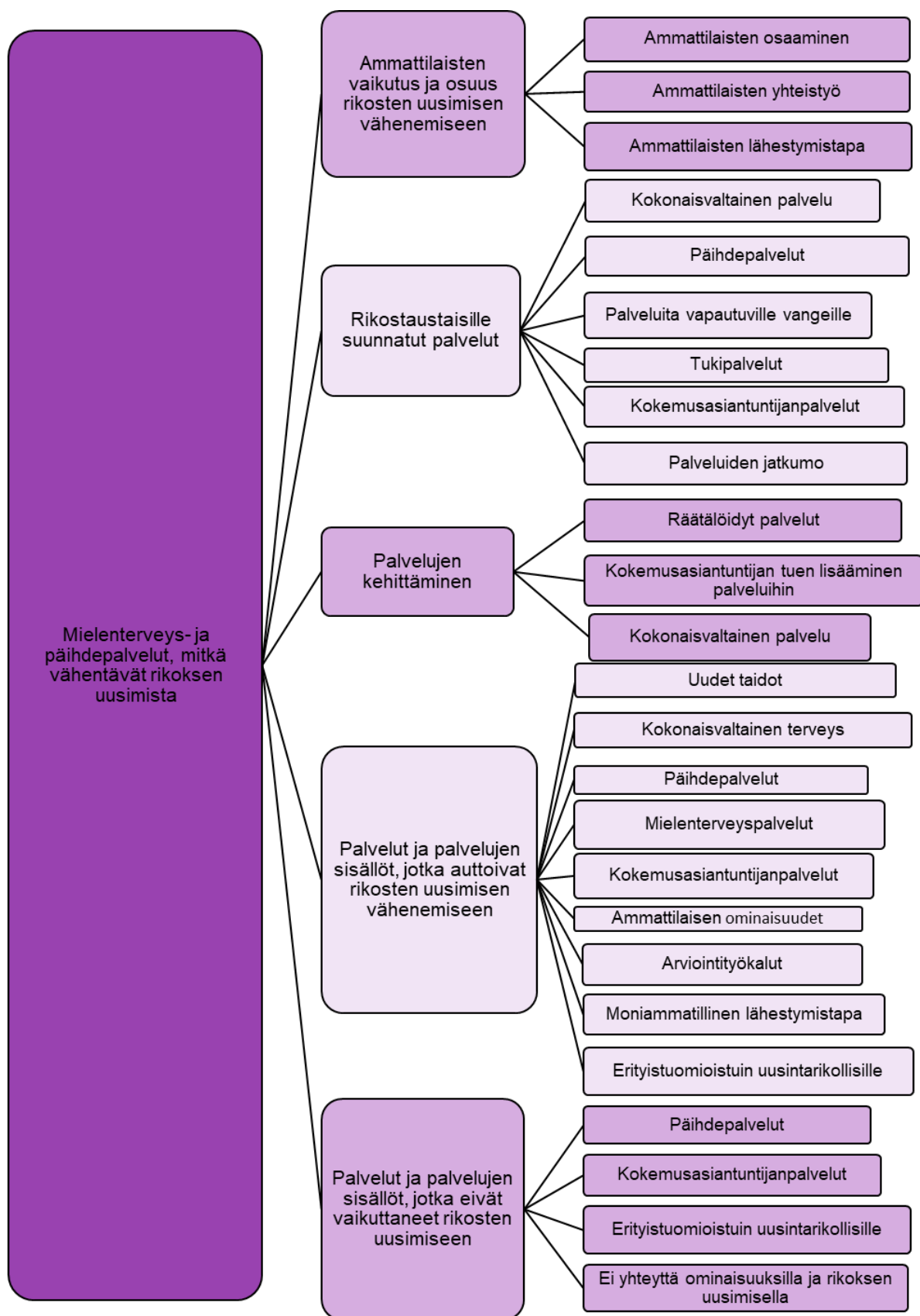
6.5.4 Ei yhteyttä ominaisuuksilla ja rikoksen uusimisella

Kahdeksannessa tutkimuksessa tutkijat vertasivat naisten uusintarikollisuutta saatuaan erityistuomioistuimen tuomion. Tutkijat eivät löytäneet vuoden seurannan jälkeen yhteyttä uusintarikollisuuden ja demografisen, psykiatristen, päihteisiin liittyvien tai menneisyyteen liittyvien ominaisuuksien välillä. Yksikään muuttuja ei liittynyt rikosten uusimiseen. (Kts. Blaauw ym. 2020.)

6.6 Tulosten yhteenveto

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia, millaiset palvelut auttavat vähentämään rikoksen uusimista henkilöillä, joilla on mielenterveys- ja päihdeongelmia. Sisällönanalyysin avulla aineistosta nousi viisi pääluokkaa ja niiden alle alaluokkia. Ensimmäinen pääluokka on ammattilaisten vaikutus ja osuus rikosten uusimisen vähenemiseen. Tämän pääluokan alaluokat ovat ammattilaisten osaaminen, ammattilaisten yhteistyö ja ammattilaisten lähestymistapa. Toinen pääluokka on rikostaustaisille suunnattuja palveluita. Tämän pääluokan alaluokat ovat kokonaisvaltainen palvelu, päihdepalvelut, palveluita vapautuville vangeille, tukipalvelut, kokemusasiantuntijanpalvelut ja palveluiden jatkumo.

Kolmas pääluokka on palvelujen kehittäminen. Tämän pääluokan alaluokat ovat räätälöidyt palvelut, kokemusasiantuntijan tuen lisääminen palveluihin ja kokonaisvaltainen palvelu. Neljäs pääluokka on palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka auttoivat rikosten uusimisen vähenemiseen. Tämän pääluokan alaluokat ovat uudet taidot, kokonaisvaltainen terveys, päihdepalvelut, mielenterveyspalvelut, kokemusasiantuntijanpalvelut, ammattilaisen ominaisuudet, arviointityökalut, moniammatillinen lähestymistapa ja erikoistuomioistuin uusintarikollisille. Viimeinen pääluokka on palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka eivät vaikuttaneet rikosten uusimisen vähenemiseen. Tämän pääluokan alaluokat ovat päihdepalvelut, kokemusasiantuntijanpalvelut, erityistuomioistuin uusintarikolliselle ja ei yhteyttä ominaisuuksilla ja rikoksen uusimisella. Tulokset ovat koottuna vielä seuraavassa kuviossa.

Kuvio 2. Tulosten yhteenveto

7 Pohdinta

7.1 Kirjallisuuskatsauksen eettisyys ja luotettavuus

Kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta ja eettisyyttä lisää työn selkeys ja luettavuus. Aiheen tulee olla myös järkevä ja perusteltu. Lähteiden tulee olla tarpeen mukaisia ja johdopäätökset tulee olla perusteltua. (Ääri & Leino-Kilpi 2007: 113.) Tässä opinnäytetyössä on pyritty kuvaamaan aihetta selkeästi ja helposti luettavana. Lisäksi on käytetty apuna taulukoita ja kuvioita. Tekstikappaleet on yritetty myös pitää riittävän lyhyinä.

Siitä, mistä aineisto on saatu, tulee kertoa selkeästi ja totuudenmukaisesti. Tarkka selostus tutkimuksen jokaisesta vaiheesta lisää luotettavuutta. (Hirsijärvi & Remes & Sarajavaara 2009: 232.) Työn pitää olla myös kokonaisuudessaan johdonmukainen (Tuomi & Sarajärvi 2018: 163). Haku on kuvattu tarkasti ja selkeästi. Tarkoitus on, että hakuprosessia voisi toista samoilla tuloksilla. Opinnäytetyön tekijä ei ole aiemmin tehnyt systemoittua kirjallisuuskatsausta, joten sen vuoksi on käytetty hakustrategian laatimisessa ja varsinaisessa aineistohaussa kirjastoinformaation apua. Opinnäytetyössä on pyritty esittämään aihetta ja tuloksia johdonmukaisesti.

Tämä opinnäytetyö on kirjallisuuskatsaus, joten eettistä ennakoarviointia eikä tutkimuslupaa tarvitaan. Opinnäytetyössä ei myöskään kerätään henkilötietoja. Valmis työ tallennetaan Theseukseen. Työ on tarkistettu Turnit -plagiointiohjelmalla.

Tässä opinnäytetyössä noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Näitä toimintatapoja ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus niin tutkimustyössä ja sen esittämisessä kuin tulosten arvioinnissa ja tallentamisessa. Tulosten arvioinnissa tulee käyttää kriteerien mukaisia ja eettisiä menetelmiä. Tutkimuksen kaikki osat ja vaiheet pitää myös tallentaa tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla. (TENK 2021.) Opinnäytetyön kirjoittamisen vaiheessa tallentaminen tapahtuu Metropolian ammattikorkeakoulun pilvipalveluun.

7.2 Tutkimustulosten tarkastelu

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia millaiset palvelut tukevat rikostaustaisia asiakkaita, joilla on mielenterveys- ja päihdeongelmia, vähentämään rikosten uusimista. Toiveena on saada uutta tietoa, jolla voi lähteä kehittämään tarpeellisia palveluita tälle

asiakasryhmälle. Tätä tutkittiin systemoidulla kirjallisuuskatsauksella. Taustatieto tuki saatuja tuloksia.

Aineiston keruussa lopputulos oli yhdeksän tutkimusartikkelia. Tämä on vähän aiheen laajuuteen nähden. Tutkimusartikkelit olivat kaikki kuitenkin tuoreita, mikä lisää tulosten luotettavuutta. Kahdeksan tutkimusartikkelia oli Yhdysvalloista ja yksi oli Alankomaista. Tämä valitettavasti vähentää tulosten siirrettävyyttä suomalaiseen yhteiskuntaan. Kaikki tutkimusartikkelit eivät myöskään käsitelleet suoraan mielenterveys- tai päihdepalveluita, vaan saattoivat viitata asiakkaiden mielenterveys- ja päihdeongelmaan tarpeeseen. Osa tutkimuksista olivat ristiriitaisia toistensa kanssa liittyen palvelujen tehoon vankilan jälkeen. Tämä kuitenkin osoittaa, että palvelujen oikea-aikaisuus ja oikeanlaisuus ovat tärkeitä. Tuloksista saadaan kuitenkin ajatus siitä, millaiset palvelut ovat toimivia rikosten uusimisen vähenemisessä.

Ammattilaisen toiminta niin asiakkaiden kuin muiden ammattilaisten kanssa nostettiin esiin tärkeänä. Toimiva yhteistyö eri ammattikuntien ja organisaatioiden kesken on tärkeää palvelun toimivuuden kannalta. Oikeusministeriön julkaisemassa julkaisussa Taustalla rikos, edessä muutos puhutaan siitä, miten toimiva yhteistyö on olennaista uudelleenintegroinnin kannalta. Yhteistyö ei kuitenkaan ole vielä ollut sillä tasolla kuin pitäisi. (Oikeusministeriö 2021: 21–22.) Asiakkaat kokevat mielekkäämmiksi jäädä jonkin palvelun piiriin, kun heillä on toimiva ja läheinen suhde työntekijään. Tämä edesauttoi heidän onnistumistansa rikosten uusimisen vähentämisessä.

Rikostaustaisille oli suunnattuja monenlaisia palveluita. Joissakin palveluissa on käytössä kokonaisvaltaisen työn näkökulma. Tällöin tuetaan asiakasta vankilasta vapautumisen jälkeen monessa alueessa. Mukana voi olla neuvontapalveluita, mentorointia, päihdepalveluita, mielenterveyspalveluita, työhönvalmennusta, opiskelupaikan hakemista sekä elämäntaitojen opettamista. On myös palveluita, jotka kohdistuvat yhteen osa-alueeseen, kuten esimerkiksi päihdepalvelut tai organisaatio, joka tuottaa kokemusasiantuntijanpalvelut. Palvelu voi myös olla saatavana jo vankilassa olon aikana, vasta vankilasta vapautumisen jälkeen tai jatkumona vankilasta vapauteen. On todettu myös, että muiden palveluiden rinnalla saatavat tukipalvelut auttavat asiakasta.

Palvelujen kehittäminen oikeanlaisiksi koettiin tärkeäksi. Palvelujen räätälöinti olisi tärkeää, sillä kaikilla ryhmillä ei ole samanlaisia tarpeita. Ulla Salovaara (2020) kirjoittaa artikkelissaan, että on tärkeä tutkia naisvankeja ja heidän tarpeitansa, sillä ne eroavat miesvankien tarpeista, eikä niitä ole pahemmin tutkittu. Naisvangit ovat todellisen marginaalisen ryhmän marginaali. (Salovaara 2020: 299–300.) Erilaisiin palveluihin voisi

myös ottaa mukaan kokemusasiantuntijoita erilaisista taustoista ja eri ikäisiä. Myös palvelujen kehittäminen kokonaisvaltaisiksi palveluiksi voisi edesauttaa rikosten uusimisen vähenemiseen. Oikeusministeriön julkaisussa puhutaan monialaisen yhteistyön toivuudesta vankipalveluissa (Oikeusministeriö 2021: 18).

Uusien taitojen opettelu todettiin hyödyttävän vankilasta vapautuneita asiakkaita. Uusien selviytymistaitojen, päätöksentekotaitojen ja terveellisten elämäntapojen opettelu edesauttoi rikosten uusimisen vähenemisessä. Myös sosiaalisten suhteiden ja minäpystyvyyden kehittäminen koettiin tärkeiksi. Kokonaisvaltaisen terveyden huomioiminen palveluissa myös auttoi vähentämään rikosten uusimista. Erilaiset päihdepalvelut tuottivat hyviä tuloksia rikosten uusimisen vähenemisessä. Niin vankila-aikaiset kuin vankilan jälkeen saatavat päihdepalvelut auttoivat asiakkaita. Erilaiset mielenterveyspalvelut auttoivat rikosten uusimisen vähenemiseen. Mielenterveyspalvelun taso riippui asiakkaan tarpeesta. Jotkut tarvitsevat mm. terapiaa ja apua traumojen kanssa, kun taas jotkut hyötyvät lievemmästä avusta, joka auttaa asiakasta säätämään tunteitansa ja käyttäytymisensä.

Kokemusasiantuntijan palvelut auttoivat rikosten uusimisen vähenemisessä. Asiakkaat kokivat hyväksi sen, että apuna oli joku, joka oli käynyt läpi saman ja on selvinnyt siitä. Kokemusasiantuntijoilla on erilainen näkemys palvelutarpeeseen ja joskus he pystyvät vastaamaan siihen paremmin kuin ammattilaiset. Myös ammattilaisten taustat vaikuttivat palvelun onnistumiseen. Sen ei tarvinnut olla rikostausta, mutta asiakkaat kokivat sen hyväksi, kun ammattilaisella oli jonkin asteista samanlaisuutta heidän kanssaan. Arviointityökalujen käyttö työn vaikuttavuuden ja oikeanlaisten palvelujen tunnistamiseksi koettiin lisäävään rikosten uusimisen vähenemiseen. Moniammatillinen lähestymistapa myös vähensi uusintarikollisuutta. Täten pystytään samanaikaisesti auttamaan monelta eri näkökulmalta, kuten toiminnalliset palvelut, terapeuttiset palvelut, päihdepalvelut ja mentorointi. On vielä kehitetty erityisiä tuomioistuimia, jotka keskittyvät tietyn asiakasryhmän auttamiseen, kuten Alankomaiden tuomioistuin uusintarikollisille.

Tuloksista nousi myös instansseja, jolloin palveluista ei ollut apua uusintarikollisuuden vähentämiselle. Nämä ovat osittain ristiriidassa muiden tulosten kanssa, mutta sen selittää myös sillä, että tutkimuksissa olleille ryhmille ei ollut räätälöityjä palveluita. Palvelut olivat voineet olla vääränaikaisia niille asiakkaille. Esimerkiksi naisryhmä, joka oli arvioitu korkeaksi riskiksi, ei hyötynyt kokemusasiantuntijan palvelusta. Nuoret aikuiset eivät hyötäneet huumehoitotuomioistuimen tarjoamasta palvelusta yhtä hyvin kuin vanhemmat aikuiset. Vankilasta vapautumisen jälkeistä huumehoito ei tuottanut yhtä hyviä

tuloksia kuin vankilanaikainen huumehoito. Tämä selittynee sillä, että huumeiden saatavuus saattoi helpottaa hoidossa ollessa. Yhdessä tutkimuksessa ei havaittu yhteyttä rikosten uusimisen ja mm. päihdetaustan tai mielenterveysongelmien kanssa.

7.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimushaasteet

Tämän systemoidun kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella voidaan tehdä seuraavat johtopäätökset.

1. Ammattilaisen rooli palveluissa on ratkaiseva niin toimivalle yhteistyölle moniammatillisessa tiimissä kuin asiakkaiden kanssa luoduissa suhteissa.
2. Kokonaisvaltainen palvelu tukisi uusintarikollisuuden vähentämisessä. Kokonaisvaltaista palvelua voi olla yhdeltä organisaatiolta saatua tai monen organisaation yhteistyöstä koostuvaa.
3. Palvelujen kehittämisessä pitää muistaa palvelujen räätälöinti. Kaikille asiakasryhmille ei sovi samanlaiset palvelut.
4. Kokemusasiantuntijoiden tuki on tärkeää palveluihin kiinnittymisessä ja onnistuneessa lopputuloksessa.
5. Erityyppiset palvelut auttavat vähentämään rikosten uusimista.

Jatkotutkimushaasteet:

Tätä aihetta kannattaa tutkia lisää. Olisi tarpeen tutkia suomalaisten palvelujen vaikutavuutta rikosten uusimisen vähenemiseen. Myös eri ryhmien palvelutarpeita, kuten naiset, sukupuolivähemmistöt, teini-ikäiset, nuoret aikuiset ja maahanmuuttajat, tulisi tutkia. Vangitsemisen aikaisten palveluiden hyödyistä/haitoista ja vapautumisen jälkeisten palvelujen hyödyistä/haitoista voisi jatkotutkia. Aspekti, jota ei tässä opinnäytetyössä tarkasteltu lainkaan, on uusintarikollisuuden yhteiskunnalliset vaikutukset. Voisi jatkotutkia, miten uusintarikollisuuden vähentäminen vaikuttaa yhteiskuntaan. Tässä opinnäytetyössä myös tarkasteltiin tätä aihetta kapeasti, sillä uusintarikollisuuteen vaikuttaa mielenterveys- ja päihdepalveluiden lisäksi myös mm. työtoimintaa ja asumisen palvelut. Näiden eri osa-alueiden vaikutusta uusintarikollisuuteen voisi vielä jatkotutkia.

Lähteet

Aalto, Mauri. Kaksoisdiagnoosi. Päihdelinkki.fi. <<https://paihdelinkki.fi/sgn/tietopankki/tietoiskut/kaksoisdiagnoosi#:~:text=kaksoisdiagnoosipotilaalla%20on%20p%C3%A4ihdeongelman%20lis%C3%A4ksi%20p%C3%A4ihneiden,Kaksoisdiagnoosit%20ovat%20yleisi%C3%A4.>>. Viitattu 7.4.2023.

Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet. Päihde- ja riippuvuuspalvelut. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 5.1.2023. <<https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/paihdehoito>>. Viitattu 17.3.2023.

Baranyi, Gergo & Scholl, Carolin & Fazel, Seena & Patel, Vikram & Priebe, Stefan & Mundt, Adrian P. 2019. Severe mental illness and substance use disorders in prisoners in low-income and middle-income countries: a systematic review and meta-analysis of prevalence studies. *The Lancet Global Health* vol. 7 (4). 461–471.

Coughlin, Michael & Cronin, Patricia 2021. *Doing a literature review in nursing, health and social care*. 3. painos. Lontoo: Sage.

Hietala, Outi 2018. Eriarvoisuus mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Tutkimuksessa tiivistä 22/2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136747/URN_ISBN_978-952-343-153-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 7.4.2023.

Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. painos. Helsinki: Tammi.

Joukamaa, Matti & työryhmä 2010. Rikosseuraamusasiakkaiden terveys, työkyky ja hoidontarve. Rikosseuraamuslaitoksen julkaisuja 1/2010.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyön ohjaajan käsikirja (päivitettävänä 2021–2022). <<https://oppimateriaalit.jamk.fi/yamk-kasikirja/kirjallisuuskatsaukset/>> Viitattu 3.5.2022.

Kontio, Elina & Johansson, Kirsi 2007. Systemaattinen tarkastelu alkuperäistutkimusten laatuun. Teoksessa Johansson, Kirsi & Axelin, Anna & Stolt, Minna & Ääri, Riitta-Liisa (toim.). Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. Sarja A51. 101–108.

Kotovirta, Elina & Markkula, Jaana & Pajula, Mari & Paavola, Meri & Honkanen, Reetta & Tuominen, Ismo 2021. Päihde- ja riippuvuusstrategia. Yhteiset suuntaviivat vuoteen 2030. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:17. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163002/STM_2021_17.pdf>. Viitattu 18.3.2023.

Kuussaari, Kristiina & Rautiainen, Elina & Grainger, Marjut 2021. Päihdetapauslaskenta 2019 päihteiden aiheuttamien haittojen ehkäisyn ja hoidon kehittämisen tietolähteenä. Teoksessa Kaukonen, Olavi & Kuussaari, Kristiina (toim.). Päihdepalveluiden

yhteiskunnalliset haasteet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 2/2021. 11–37. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/142678/URN_ISBN_978-952-343-645-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 1.4.2023.

Libguides 2023. Tietokannat. <<https://libguides.metropolia.fi/sotealat/tietokannat>>. Viitattu 12.2.2023.

Libguides. Databases and e-resources A-Z. <<https://libguides.metropolia.fi/az.php?a=j&p=1>>. Viitattu 12.2.2023.

Lindström, Janika 2022. Vankilasta vapautteen päihteetöntä ja rikoksetonta arkea opetellen. Haaste 3/2022. <<https://rikoksentorjunta.fi/-/haaste-3-22-kokemusasiatuntijannakokulmia-vankien-vapautumiseen>>. Viitattu 31.3.2023.

Mielenterveyspalvelut. Sosiaali- ja terveysministeriö. <<https://stm.fi/mielenterveystyon-palvelut>>. Viitattu 17.4.2022 ja 17.3.2023.

Oikeusministeriö 2021. Taustalla rikos, edessä muutos. Suositukset viranomaisten saumattomalle yhteistyölle rikostaustaisten yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Oikeusministeriön julkaisuja, mietintöjä ja lausuntoja 2021:3.

Piispa, Minna & Lind, Heidi 2021. Taustalla rikos, edessä muutos – suositukset viranomaisten saumattomalle yhteistyölle rikostaustaisten yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Helsinki: Oikeusministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162849/OM_2021_3_ML.pdf>. Viitattu 17.4.2022.

Pimlott Kubiak, Sheryl & Fedock, Gina & Tillander, Elizabeth & Woo, Jong Kim & Bybee, Deborah 2014. Assessing the feasibility and fidelity of an intervention for women with violent offenses. Evaluation and Program Planning vol 42. 1–10.

Pudas-Tähkä, Sanna-Mari & Axelin, Anna 2007. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aiheen rajaaminen, hakutermit ja abstraktin arviointi. Teoksessa Johansson, Kirsi & Axelin, Anna & Stolt, Minna & Ääri, Riitta-Liisa (toim.). Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. Sarja A51. 109–120.

Päihde- ja riippuvuustyön palvelut. Sosiaali- ja terveysministeriö. <<https://stm.fi/paihde-palvelut>>. Viitattu 17.4.2022 ja 17.3.2023.

Päihdetapauslaskenta. Tutkimukset ja hankkeet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/paihdetapauslaskenta>>. Viitattu 1.4.2023.

Rikosseuraamuslaitos 2021. Rikosseuraamuslaitoksen tilastoja 2021. <https://rikosseuraamus.fi/material/collections/20220614144512/7a0qfFI1R/RISE_Tilastollinen_vuosi-kirja_2021_FI.pdf>. Viitattu 8.4.2023.

Salminen, Ari 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja. <https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf> Viitattu 3.5.2022.

Salovaara, Ulla 2020. Riittävät tukitoimet lisäävät rikostaustaisten naisten mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan. *Janus* vol. 28 (3). 299–305. <<https://journal.fi/janus/article/view/91104/56230>>. Viitattu 28.3.2023.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Annettu Helsingissä 30.12.2014. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301#L3P24>>. Viitattu 17.4.2022.

TENK = Tutkimuseettinen neuvottelukunta

TENK 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3:2019. <https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf>. Viitattu 5.2.2023.

TENK 2021. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). <<https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>>. Viitattu 19.4.2022.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Tyni, Sasu & Blomster, Peter 2012. Vähentävätkö vankitoiminnot uusintarikollisuutta? *Yhteiskuntapolitiikka* vol. 77 (6). 621–639.

Valtiontalouden tarkastusvirasto 2012. Tuloksellisuustarkastuskertomus. Uusintarikollisuuden vähentäminen rangaistusaikana ja sen jälkeen. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 18/2016. <<https://www.vtv.fi/app/uploads/2018/06/15081354/uusintarikollisuuden-vahentaminen-rangaistusaikana-ja-sen-jalkeen-18-2016.pdf>>. Viitattu 31.3.2023.

Vorma, Helena & Rotko, Tuulia & Larivaara, Meri & Kosloff, Anu 2020. Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:6. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162053/STM_2020_6.pdf?sequence=4&isAllowed=y>. Viitattu 6.3.2023.

WHO = World Health Organisation

WHO. 2022. World mental health report: Transforming mental health for all. <<https://www.who.int/publications/i/item/9789240049338>>. Viitattu 6.3.2023.

WHO. Mental Health. <https://www.who.int/health-topics/mental-health#tab=tab_1>. Viitattu: 6.3.2023.

Wibbelink, Carlijn J. M. & Hoeve, Machteld & Stams, Geert Jan J.M. & Oort, Frans J. 2017. A meta-analysis of the association between mental disorders and juvenile recidivism. *Aggression and Violent Behavior* vol. 33. 78–90.

Ääri, Riitta-Liisa & Leino-Kilpi, Helena 2007. Haasteita ja huomioitavaa kirjallisuuskatsauksen teossa. Teoksessa Johansson, Kirsi & Axelin, Anna & Stolt, Minna & Ääri, Riitta-Liisa (toim.). *Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen*. Turun yliopisto. hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. Sarja A51. 109–120.

Systemoidun kirjallisuuskatsauksen aineisto

- 1 Eberth, Steven & Diaconu, Mioara & Koob, Caitlin 2022. A Cautionary Tale of a Prisoner Re-entry Initiative: Lessons Learned. *The International Journal of Interdisciplinary Social and Community Studies* vol. 17 (2). 167–177.
- 2 Fendrich, Michael & LeBel, Thomas P 2022. Emerging adults in drug treatment court: program behavior, program completion, & recidivism. *Journal of Social Work Practice in the Addictions*. 1–16.
- 3 Fahmy, Chantal & Mitchell, Meghan M. 2022. Examining recidivism during reentry: Proposing a holistic model of health and wellbeing. *Journal of Criminal Justice* vol. 83. 1–13.
- 4 Shannon, Lisa M. & Jackson Jones, Afton & Newell, Jennifer 2019. Examining gender and factors associated with postprogram recidivism in a statewide drug court program. *Journal of Offender Rehabilitation* vol. 58 (7). 592–613.
- 5 Mowen, Thomas J. & Boman, John H. & Bares, Kyle J. 2019. Is substance abuse treatment actually ‘treating’? The effectiveness of pre- and post-release substance abuse programming within the reentry process. *Criminal Justice Studies* vol. 32 (4). 371–385.
- 6 Bellamy, Chyrell & Kimmel, James & Costa, Mark N. & Tsai, Jack & Nulton, Larry & Nulton, Elissa & Kimmel, Alexandra & Aguilar, Nathan J. & Clayton, Ashley & O’Connell, Maria 2019. Peer support on the “inside and outside”: building lives and reducing recidivism for people with mental illness returning from jail. *Journal of Public Mental Health* vol 18 (3). 188–198.
- 7 Mizel, Matthew L. & Abrams, Laura S. 2020. Practically emotional: Young Men’s Perspectives on What Works in Reentry Programs. *Journal of Social Service Research* vol. 46 (5). 658–670.
- 8 Blaauw, Eric & Doddema, Bertine & de Vogel, Vivienne & Bogaerts, Stefan 2020. Recidivism and predictors of recidivism among female high level persistent offenders after a special court order for persistent offenders in the Netherlands. *International Journal of Law and Psychiatry* vol. 68. 1–7.
- 9 Lee, JoAnn S. & Taxman, Faye S. 2020. Using latent class analysis to identify the complex needs of youth on probation. *Children and Youth Services Review* vol. 115. 1–10.

Tiedonhaun taulukko

Haun ajankohta ja tietokanta	Hakulauseke	Rajaukset	Tulokset	Otsikon perusteella valitut	Tiivistelmän perusteella valitut	Koko tekstin perusteella valitut
ProQuest Central 14.2.2023	noft(((service AND development) OR "service design")) AND noft("mental health") AND noft("substance abuse") AND noft(recidivism)	Anywhere but full text, peer reviewed, scholarly journal, eng, fin, 2018–2023	11	5	2	2
Science Direct 14.2.2023	((service AND development) OR "service design") AND "mental health" AND "substance abuse" AND recidivism	Research articles, 2018-2023	429	18	5	3
Taylor & Francis Online 14.2.2023	((service AND development) OR "service design") AND "mental health" AND "substance abuse" AND recidivism	Article, 2018–2023	571	24	5	4
ProQuest Central 5.3.2023	((palv* AND kehiti*) OR palvelumuo*) AND mielenterv* AND riippuv* AND riko*	Anywhere but full text, peer reviewed, scholarly journal, eng, fin, 2018–2023	0			
Science Direct 5.3.2023	((palvelu AND kehittäminen) OR palvelumuotoilu) AND mielenterveys AND riippuvuus AND rikostausta	Research articles, 2018–2023 Sanaa ei voi katkaista *-merkillä.	0			
Taylor & Francis Online 5.3.2023	((palv* AND kehiti*) OR palvelumuo*) AND mielenterv* AND riippuv* AND riko*	Article, 2018–2023	0			
Journal.fi 6.3.2023	((palv* AND kehiti*) OR palvelumuo*) AND mielenterv* AND riippuv* AND riko*	ei mahdollista rajata	82, josta 49 oli aikaväliltä 2018–2023	0		

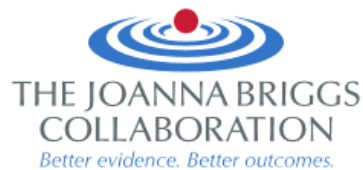
Tutkimusten yhteenvetotaulukko

Tutkimuksen tekijät, vuosi, maa	Tutkimuksen nimi	Tutkimuksen tarkoitus	Aineisto ja aineiston keruu	Tulokset
1. Eberth, Diaconu & Koob, 2022, USA	A cautionary Tale of a Prisoner Re-entry Initiative – Lessons Learned	Artikkelin tarkoitus on tutkia, miten vuoden kestävä ohjelma, jossa oli tarkoitus vähentää rikosten uusimista, onnistui tehtävässään ja mitä siitä voidaan oppia. Eri organisaation toimijoita tulivat yhteen ja kehitti 9-viikkoisen ohjelman, jonka tarkoitus oli auttaa vankeja integroitumaan takaisin yhteiskuntaan. Ohjelmaan otettiin mukaan 48 vankeja, mutta ainoastaan 29 kävivät koko ohjelmaa läpi. Yhtään osallistujaa ei palannut vankilaan ohjelman aikana. Ohjelmassa oli kuitenkin ongelmia yhteistyön kannalta. Eri toimijoita eivät jakaneet kaikki tietonsa keskenään, syynä epäily siitä, että toimijat arvostelisivat osallistujat. Luottamus eri toimijoiden välillä puuttui.		
2. Fendrich & LeBel, 2022, USA	Emerging adults in drug treatment courts: program behaviour, program completion, & recidivism	Yhdysvalloissa toimi nk. drug treatment courts (DTC) eli huumehoitotuomioistuimet. Tämän tutkimuksen tarkoitus on tutkia, onko nuorilla aikuisilla (18–29-vuotiaat) suurempi riski uusintarikollisuuden käytyään DTC-ohjelman kuin vanhempia aikuisia.	Kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimukseen otettiin mukaan DTC-ohjelmaan osallistuneita aikuisia aikaväliltä 1.2.2009–1.8.2015. Osallistujien piti täyttää osallistumislomaketta, täyttää ASI-lomake (Addiction Severity Index) sekä piti olla näyttö, että joko ohjelma suoritettiin loppuun tai heitä oli erotettu ohjelmasta. DTC-ohjelman kokonaisasiakasmäärä oli 477. 416 täyttivät osallistumislomaketta, mutta kaksi oli täyttäneet ASI-lomaketta, joten lopullinen otos oli 414. Nuoria aikuisia oli 201 ja yli 30-vuotiaita, mikä oli vertailuryhmä, oli 213. Ohjelman olemassa oleva tietoa analysoitiin.	Koko otoksesta hieman yli kolmannes osallistujista (147) suoritti ohjelmaa loppuun asti. Uusintarikollisuus esiintyi hieman yli kolmanneksella (55) ohjelman loppuun asti suorittaneista. Vähemmän nuoria aikuisia (28,9 %) suoritti ohjelman loppuun kuin vanhempia aikuisia (41,8 %). Uusintarikollisuutta myös esiintyi enemmän nuorilla aikuisilla (48,3 %) kuin vanhemmilla aikuisilla (30,3 %). Tutkimuksessa todettu oletus, että uusintarikollisuutta esiintyy nuorilla aikuisilla enemmän. Tämä osoittaa, että nuorille aikuisille pitäisi olla heille erityisesti kehitetty ohjelma, joka auttaisi rikosten vähenemiseen.
3. Fahmy & Mitchell, 2022, USA	Examining recidivism during reentry: Proposing a holistic model of health and wellbeing	Tämän tutkimuksen tarkoitus on tutkia kokonaisvaltaisen terveyden vaikutus uusintarikollisuuteen.	Kvantitatiivinen tutkimus. Aineisto tutkijat saivat nk. Lonestar Project:sta. Tässä projektissa terveysdataa kerättiin vankilasta vapautuvilta miehiltä. Terveyden eri aspektit mitattiin, kuten sosiaalinen, ammatillinen, älyllinen, taloudellinen, fyysinen, mielenterveydellinen, henkinen ja ympäristöllinen. Mukana oli 802 miestä. Aineiston analyysin jälkeen tutkijat seurasivat kolmen vuoden ajan miesten rikosten uusimista.	Todettu ensimmäisenä, että kokonaisvaltainen terveys tulisi käsitteellistää, jotta ymmärretään sen vaikutus rikosten uusimiseen. Huomattu myös, miten fyysisellä terveydellä ei ollut vaikutus rikosten uusimiseen. Sen sijaan yksilön mielenterveydellinen, sosiaalinen, ammatillinen, henkinen ja ympäristöllinen terveys vaikuttivat onnistuneeseen rikoksettomaan elämään vankilan jälkeen. Tuloksista huomattu myös, että ohjelma vankilasta vapautuville auttaa vähentämään rikosten uusimista, kuten myös työpaikka ennen vankilaan menoa ja mahdollisuus palata töihin vapautumisen jälkeen. Todettu, että on tärkeä tarkastella yksilön koko elämä kokonaisvaltaisesti, jotta pystytään edesauttamaan uusintarikollisuuden vähenemiseen.
4. Shannon, Jackson Jones & Newell, 2019, USA	Examining gender and factors associated with postprogram recidivism in a statewide	Tutkimuksen tarkoitus oli tutkia, mitkä asiat vaikuttivat naisten ja miesten rikosten uusimiseen	Kvantitatiivinen tutkimus. Satunnaisotoksena otettiin mukaan 534 Kentuckyn osavaltion huumeohjelman osallistujaa. Noin 60 % otoksesta oli miehiä. Mukana oli osallistujat, jotka liittyivät	Miehille kolme asiaa vaikuttivat rikosten uusimisen vähenemiseen: ikä, siviilisääty sekä huumeohjelmassa vietetty aikaa. Yksi asia vaikutti

	drug court program	käytyään huumeohjelman.	mukaan 1.7.2006 jälkeen ja lähtivät tai sai sen suoritettua ennen 1.1.2011. Heidän mahdollinen rikosten uusimista seurattiin kahden vuoden ajalta ohjelman päättymisen jälkeen. Data oli kaikki saatu toissijaisista lähteistä.	rikosten uusimisen lisäämiseen: positiivisten huume-seulojen määrä. Naisille neljä asiaa vaikuttivat rikosten uusimisen vähenemiseen: ikä, työsuhde, huumeohjelmassa vietetty aikaa sekä muun avun saaminen. Kaksi asiaa vaikuttivat rikosten uusimisen lisäämiseen: aikaisempaa rikos-oikeudelliseen osallistumista sekä positiivisten huume-seulojen määrä.
5. Mowen, Boman & Bares, 2019, USA	Is substance abuse treatment actually 'treating'? The effectiveness of pre and post-release substance abuse programming within the re-entry process	Tutkimuksen tarkoitus on tutkia päihdeohjelmien toimivuutta niille vangeille, jotka ovat vankilassa vakavan rikoksen takia. Heitä seurattiin ennen vankilasta vapautumista sekä vapautumisen jälkeen.	Kvantitatiivinen tutkimus. Aineisto saivat kansallisesta järjestelmästä (SVORI), jossa dokumentoidaan vankilasta vapautuville tarkoitettujen erilaisten ohjelmien vaikuttavuutta. Järjestelmässä on aineisto 1 697 miehistä, mikä kerättiin neljässä vaiheessa vuosien 2005–2007 aikana. Ensimmäisen vaiheen tiedot kerättiin vankilassa olon aikana ja muut kolmeen vaiheen tiedot kerättiin vankilasta vapautumisen jälkeen. Tässä tutkimuksessa analysoitiin kyseistä dataa.	Tuloksista huomattu, että päihdeohjelmaan osallistuminen ennen vankilasta vapautumista väheni päihteen käyttö vapautumisen jälkeen, kun taas osallistuminen päihdeohjelmaan vapautumisen jälkeen lisäsi päihteen käyttöä. Tutkijat pohtivat, että se voisi liittyä siihen, että osallistujat tappevat muita päihteen käyttäjiä ja näin huumeiden saatavuutta on helppoa. Päihdekoulutus vankilassa todettiin vähentävän päihteen käyttöä vapautumisen jälkeen. Tutkijat pohtivat, että tällaisia koulutuksia saattavat muuttaa yksilöiden ajattelutapoja liittyen päihteisiin, mitkä edes auttavat päihteen käytön vähenemisen.
6. Bellamy, Kimmel, Costa, Tsai, Nulton, Nulton, Kimmel, Aguilar, Clayton & O'Connell, 2019, USA	Peer support on the "inside and outside": building lives and reducing recidivism for people with mental illness returning from jail	Tutkimuksen tarkoitus oli ymmärtää kokemusasiantuntijoiden vaikuttavuutta rikosten uusimisen vähenemiseen.	Kvantitatiivinen tutkimus. Aineisto kerättiin Peerstar LLC osallistujatiedoista. Peerstar LLC on firma, joka tuottaa erilaisilla rahoituksilla kokemusasiantuntijoiden tukea vankilasta vapautuville. Data kerättiin kontaktoinneista, jotka tehtiin niille vangeille, jotka olivat vapautumassa 90 päivän sisällä sekä kahden vuoden ajalta, jossa seurattiin rikosten uusimista.	Tuloksista huomattu, että kokemusasiantuntijoiden tuki vankilasta vapautuville henkilöille, joilla on mielenterveydellisiä haasteita, auttaa vähentämään uusintarikollisuutta.
7. Mizel & Abrams, 2020, USA	Practically Emotional: Young Men's Perspectives on What Works in Reentry Programs	Tutkimuksen tarkoitus on selvittää nuorilta miehiltä (18–24-vuotiaat), mitkä auttavat vankilan vapautumisen nivelvaiheessa sekä mitkä ominaisuudet liittyvät hyödylliseen vapautumisohjelmiaan.	Kvalitatiivinen tutkimus. Tutkijat johtivat kohderymiä, joihin osallistui 28 nuorta miestä. Kaikki olivat vapautuneet vankilasta viimeisen vuoden sisällä.	Tutkijat tutkivat kohderyhmien tuottamaa sisältöä ja löysivät neljää teemaa, jotka olivat todettu olevan hyödyllisiä vapautumisohjelmassa. Teemat olivat konkreettisen avun saaminen, emotionaalisen suhteen luominen, jatkumo vankilasta vapauteen sekä tuen saaminen muilta osallistujilta.
8. Blaauw, Doddema, de Vogel & Boggaerts, 2020, Alankomaat	Recidivism and predictors of recidivism among female high level persistent offenders after a special court order for persistent offenders in	Tutkimuksen tarkoitus oli tutkia rikosten uusimisen ja niiden ennustimerkkejä naisvangeissa.	Kvantitatiivinen tutkimus. Aineisto kerättiin 74 naisrikolliselta käymällä heidän rikos-oikeudellisia tietojansa läpi. Kaikki olivat tehneet useita rikoksia aiemmin.	43 % naisista olivat tehneet uuden rikoksen vuoden sisällä vapautumisesta. Ei kuitenkaan pystytty ennustamaan, mitkä tekijät, kuten edellistä rikosta, väestöryhmää, päihdetaustaa, mielen-terveydellistä tai henkilökohtaista historiaa, vaikuttaisivat rikosten uusimiseen.

	the Netherlands			
9. Lee & Taxman, 2020, USA	Using latent class analysis to identify the complex needs of youth on probation	Tutkimuksen tarkoitus on tutkia, onko nuorisoriikollisten joukossa selviä alaryhmiä ja jos on, tutkia väestöryhmiä, rikollisuudesta sekä rikosten uusimista näissä ryhmissä.	Kvantitatiivinen tutkimus. Tutkijat tutkivat nuorisoriikollisuutta laajalta alueelta. Otoksessa oli mukana 16 402 nuorta. Suuren otoksen takia, tutkijat pystyivät paremmin tunnistamaan alaryhmiä. Tutkimuksessa käytetään hallinnollista dataa yhdeltä osavaltiolta. Dataan otettiin mukaan nuoria, jotka saivat ehdollisen vankeusrangaistuksen vuosien 2011–2013 aikana.	Tuloksista tunnistettiin neljää ryhmää: ryhmä, jolla on vähäinen tuen tarve, ryhmä, jolla on suuri tuen tarve, ryhmä, jossa tarvitaan päihdepalveluita sekä ryhmä, jossa tarvitaan mielenterveyspalveluita. Muissa tutkimuksissa oli tultu samoihin tuloksiin. Tämän lisäksi tutkimus osoitti, että naisilla ja miehillä on erilaisia tarpeita. Tuloksista tuli esille, että tarvetta on erilaisille nuorisoriikollisille suunnattuja ohjelmille sekä tarvetta räätälöidyille ohjelmille, mitkä osoittautuivat tehokkaimiksi.

JBI laadunarviointilomake kvasikokeelliselle tutkimukselle

29.11.2018

JBI: Arviointikriteerit kvasikokeelliselle tutkimukselle

Tätä tarkistuslistaa käytetään kvasikokeellisen tutkimuksen metodologisen laadun arviointiin ja tutkimuksen tuloksiin vaikuttavan harhan riskin tunnistamiseen. Arvioinnin tarkistuslistaan sisältyy yhteensä 9 arviointikriteeriä, joiden yksityiskohtaiset sisällöt on kuvattu alhaalla. Arvioijan on hyvä tutustua myös Joanna Briggs Instituutin julkaisemaan katsauksen tekijöiden [käsikirjaan](#) arviointia tehdessään. Tarkistuslistan alkuperäinen englanninkielinen versio löytyy tästä [linkistä](#). Kunkin kriteerin toteutuminen arvioidaan asteikolla: Kyllä (K), Ei (E), Epäselvä (?), Ei sovellettavissa (NA). (Tufanaru ym. 2017.)

Arvioija _____ Päiväys _____

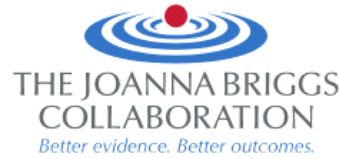
Tekijä(t) _____ Vuosi _____ Nro _____

Arviointikriteeri	K	E	?	NA
1. Ilmaistiinko tutkimuksessa selvästi mikä on syy ja mikä seuraus (ei ole epäselvyyttä siitä, kumpi muuttuja esiintyi ajallisesti ensin)?	☐	☐	☐	☐
2. Onko vertailussa mukana olleet ryhmät samankaltaisia tutkittavien osalta?	☐	☐	☐	☐
3. Onko vertailussa mukana olevien tutkittavien hoito yhdenmukainen muilta osin kuin altistumisen tai intervention osalta?	☐	☐	☐	☐
4. Onko tutkimuksessa kontrolliryhmä?	☐	☐	☐	☐
5. Mitattiinko tuloksia ennen interventiota /altistumista ja sen jälkeen?	☐	☐	☐	☐
6. Pysyivätkö tutkittavat mukana tutkimuksessa seurannan aikana, ja elleivät pysyneet, niin kuvattiinko ja analysoitiinko seurannan aikana ilmenneet ryhmien väliset erot asianmukaisesti?	☐	☐	☐	☐
7. Mitattiinko tulokset samalla tavalla kaikissa vertailuissa?	☐	☐	☐	☐
8. Mitattiinko tulokset luotettavasti?	☐	☐	☐	☐
9. Käytettiinkö soveltuvia tilastollisia menetelmiä?	☐	☐	☐	☐

Kokonaisarviointi: Hyväksy Hylkää Lisätietoja tarvitaan

Kommentteja (mukaan lukien syy hylkäykseen):

JBI laadunarviointilomake narratiiviselle tekstille

21.1.2019

JBI: Arviointikriteerit asiantuntijoiden näkemykselle ja narratiiviselle tekstille

Tätä tarkistuslistaa käytetään asiantuntijoiden näkemyksen ja narratiivisen tekstin metodologisen laadun arviointiin. Arvioinnin tarkistuslistaan sisältyy yhteensä 6 arviointikriteeriä joiden yksityiskohtaiset sisällöt on lyhyesti kuvattu alla. Arvioijan on hyvä tutustua myös Joanna Briggs Instituutin julkaisemaan katsauksen tekijöiden [käsikirjaan](#) arviointia tehdessään. Tarkistuslistan alkuperäinen englanninkielinen versio löytyy tästä [linkistä](#). Kunkin kriteerin toteutuminen arvioidaan asteikolla: Kyllä (K), Ei (E), Epäselvä (?), Ei sovellettavissa (NA). (McArthur ym. 2015.)

Arvioija _____ Päiväys _____
Tekijä(t) _____ Vuosi _____ Nro _____

Arviointikriteeri	K	E	?	NA
1. Onko mielipiteen lähde selkeästi tunnistettavissa?	☐	☐	☐	☐
2. Onko mielipiteen lähteellä asema asiantuntijoiden joukossa?	☐	☐	☐	☐
3. Ovatko kohdeyleisön kiinnostuksen kohteet kirjoituksen keskiössä?	☐	☐	☐	☐
4. Onko esitetty näkemys analyyttisen prosessin tulos, ja onko esille tuodun mielipiteen taustalla logiikkaa?	☐	☐	☐	☐
5. Viitataan olemassa olevaan kirjallisuuteen/näyttöön?	☐	☐	☐	☐
6. Puolustaa kirjoittaja näkemystään loogisesti suhteessa muuhun kirjallisuuteen tai lähteisiin?	☐	☐	☐	☐

Kokonaisarviointi: Hyväksy Hylkää Lisätietoja tarvitaan

Kommentteja (mukaan lukien syy hylkäykseen):

Lähde: McArthur A, Klugarova J, Yan H, Florescu S. Innovations in the systematic review of text and opinion. *Int J Evid Based Healthc.* 2015;13(3):188–195.

JBI laadunarviointilomake laadulliselle tutkimukselle

29.11.2018

JBI: Arviointikriteerit laadulliselle tutkimukselle

Tätä kriittisen arvioinnin tarkistuslistaa käytetään laadullisten tutkimusten metodologisen laadun arviointiin. Arvioinnin tarkistuslistaan sisältyy yhteensä 10 arviointikriteeriä, joiden yksityiskohtaiset sisällöt on kuvattu alhaalla. Arvioijan on hyvä tutustua myös Joanna Briggs Instituutin julkaisemaan katsauksen tekijöiden [käsikirjaan](#) arviointia tehdessään. Tarkistuslistan alkuperäinen englanninkielinen versio löytyy tästä [linkistä](#). Kunkin kriteerin toteutuminen arvioidaan asteikolla: Kyllä (K), Ei (E), Epäselvä (?), Ei sovellettavissa (NA). (Lockwood ym. 2015.)

Arvioija _____ Päiväys _____

Tekijä(t) _____ Vuosi _____ Nro _____

Arviointikriteeri	K	E	?	NA
1. Ovatko tutkimuksen tieteenfilosofiset lähtökohdat ja metodologia keskenään yhteensopivat?	☐	☐	☐	☐
2. Ovatko tutkimuksen metodologia ja tutkimuskysymys tai tavoitteet keskenään yhteensopivat?	☐	☐	☐	☐
3. Ovatko tutkimuksen metodologia ja aineiston keruumenetelmät keskenään yhteensopivat?	☐	☐	☐	☐
4. Ovatko tutkimuksen metodologia, aineiston kuvaus ja analyysi keskenään yhteensopivat?	☐	☐	☐	☐
5. Ovatko tutkimuksen metodologia ja tulosten tulkinta keskenään yhteensopivat?	☐	☐	☐	☐
6. Onko tutkijan kulttuuriset tai teoreettiset lähtökohdat kuvattu?	☐	☐	☐	☐
7. Onko tutkijan vaikutus tutkimukseen ja tutkimuksen vaikutus tutkijaan kuvattu?	☐	☐	☐	☐
8. Onko tutkimukseen osallistujat ja heidän äänensä (alkuperäiset ilmaiset) kuvattu asiaankuuluvasti ja riittävällä tasolla?	☐	☐	☐	☐
9. Onko tutkimus toteutettu noudattaen nykyisiä eettisiä periaatteita, ja onko tutkimuksella eettisen toimikunnan hyväksyntä?	☐	☐	☐	☐
10. Perustuvatko tutkimuksen johtopäätökset aineiston analyysiin ja tulosten tulkintaan?	☐	☐	☐	☐

Kokonaisarviointi: Hyväksy Hylkää Lisätietoja tarvitaan

Kommentteja (mukaan lukien hylkäyksen syy):

Laadunarviointitaulukko

Tutkimus	Tutkimuk- sen tyyppi	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Laadun arvi- ointi JBI kritee- rein
1. Eberth ym. 2022	Narratiivinen teksti	K	K	K	K	K	K	-	-	-	-	6/6
2. Fendrich ym. 2022	Kvasikokeel- linen tutki- mus	K	K	K	K	E	K	K	K	K	-	8/9
3. Fahmy ym. 2022	Kvasikokeel- linen tutki- mus	K	K	K	E	K	K	K	K	K	-	8/9
4. Shannon ym. 2019	Kvasikokeel- linen tutki- mus	K	K	K	E	K	K	K	K	K	-	8/9
5. Mowen ym. 2019	Kvasikokeel- linen tutki- mus	K	K	K	E	K	K	K	K	K	-	8/9
6. Bellamy ym. 2019	Kvasikokeel- linen tutki- mus	K	K	K	E	E	K	K	K	K	-	7/9
7. Mizel ym. 2020	Laadullinen tutkimus	K	K	K	K	K	E	E	K	K	K	8/10
8. Blaauw ym. 2020	Kvasikokeel- linen tutki- mus	K	K	K	E	E	K	K	K	K	-	7/9
9. Lee ym. 2020	Kvasikokeel- linen tutki- mus	K	K	K	E	E	K	K	K	K	-	7/9

Sisällönanalyysitaulukko

ALKUPERÄINEN ILMAISU	PELKISTETTY ILMAISU	ALALUOKKA	PÄÄLUOKKA
Tehokkaiden rikosten uusimista vähentävien ohjelmien saamiseksi, ammattilaisten on ymmärrettävä yhteisöön uudelleenintegroinnin monipuolinen dynamiikka sekä taustalla olevat esteet, jotka voivat haitata menestystä. (1)	Ammattilaisen on ymmärrettävä, mitkä asiat vaikuttavat rikosten uusimiseen.	Ammattilaisten osaaminen	Ammattilaisten vaikutus ja osuus rikosten uusimisen vähentämiseen.
Ajan edetessä (ammattilaisten) tapaamisista tulivat epäohjonmukaisia ja asiakkaiden osallistujahistorian salassapito tuli ilmeiseksi. Verkostotapaamiset alkoivat keskittyä pääasiassa tarjottujen palvelujen määrään, tarvittaviin palveluihin, ja osallistujien historiatietojen puuttuminen oli huomattavaa. (1)	Verkostopalavereissa ei jaettu kaikki olennaista tietoa asiakkaista.	Ammattilaisten yhteistyö	
Organisaatioiden välistä luottamuksen puuttumista korosti ennakkoon tehtävästä kehittämistyön merkitystä vuokaavioiden, prosessien ja käytäntöjen luomisen lisäksi ennen kuin tarjotaan palveluita haavoittuvassa asemassa olevalle väestölle. (1)	Kokonaisvaltainen kehittämistyön perusta on tärkeä luoda ennen kuin tarjotaan asiakkaille palveluita.		
Yhteistyötä edistävän johtajuuden puuttuessa ryhmästä tuli puolueellinen ja ryhmällä oli vaikeuksia ryhmän kehitysvaiheen avoriihissä, jossa kaikki vaativat saada osaamistaan ja vastuualueitaan näkyviin. Lopulta tila ammatilliselle kunnioitukselle haihtui luottamuksen puutteen edessä. (1)	Ilman johtamista, moniammatillisesta tiimistä on vaikea tulla toimiva, luottamuksellinen kokonaisuus.		
Käytännön avun tarjoamisen lisäksi nuoret miehet uskoivat, että tehokkaissa ohjelmissa työllistettiin henkilöitä, joka rakensi heihin vahvoja henkilökohtaisia suhteita. (7)	Ammattilaisten lähestymistapa asiakkaisiin edesauttoi heidän onnistumistansa.	Ammattilaisten lähestymistapa	
The People Change -ohjelma oli euskonollinen vankien paluuta koskeva aloite, jonka tarkoituksena oli tarjota kokonaisvaltaista neuvontaa, mentorointia, tutorointia, elämäntaitoja ja lähetettä kansalaisille, jotka palasivat yhteisöön vangitsemisen jälkeen. Tavoitteena oli luoda onnistumisen kokemuksia ja rikosten uusimisen vähentämistä. (1)	Palvelun tarkoitus oli tuottaa kokonaisvaltaista tukea siviiliin palaville vangeille.	Kokonaisvaltaisen palvelu	Rikostaustaisille suunnatut palvelut
Yksi mahdollinen strategia, huumehoitotuomioistuimet (DTC), kukoistaa edelleen Yhdysvalloissa tapana, jolla huumeita käyttäviä rikosoikeusjärjestelmän asiakkaita voidaan ohjata pois vangitsemisestä. (2)	Huumehoitotuomioistuimet (DTC) palvelevat rikosoikeusjärjestelmän asiakkaita muilla tavalla kuin vangitsemalla.	Päihdepalvelut	
Huumeituomioistuimet tarjoavat yhteisöpohjaisen hoito- ja kuntoutusmahdollisuuden henkilöille, joilla on	Huumehoitotuomioistuimet ovat yhteisöpohjainen hoito- ja kuntoutuspalvelu.		

päihdeongelmia ja jotka ovat mukana rikosoikeudessa. (4)			
Löydökset viittaavat siihen, että huumekasvatus vangitsemisen aikana liittyi merkittävästi alhaisempaan päihdeiden väärinkäyttöön vapautumisen jälkeen. Toisin sanoen huumekasvatuskurssit voivat muuttaa yksilön asenteita ja uskomuksia päihdeiden käyttöön tavalla, jota muut hoitomuodot eivät muuta. (5)	Vangitsemisen aikainen huumekasvatus vähentää huumeiden väärinkäyttöä vapautumisen jälkeen.		
Erityisesti havaitsimme, että vapautuville vangeille tarjottava tuet, kuten vankila-aikainen ohjelma paluun suunnittelua varten, auttoi vangit valmistautumaan vapautumista varten. (3)	Vapautuville vangeille tarjottavat tuet uudelleenintegroitumista varten.	Palveluita vapautuville vangeille	
Havaittu, että tukipalvelut naisten keskuudessa vaikuttavat rikosten uusimiseen vähentävästi. Naisilla, jotka saivat tukipalvelut, oli 60 % vähempi todennäköisyys rikosten uusimiseen kuin niillä naisilla, jotka eivät saaneet tukipalveluita. (4)	Tukipalvelut auttoivat naisia rikosten uusimisen vähentämiseen.	Tukipalvelut	
Yksi vertaistuen tärkeimmistä tehtävistä on antaa toivoa ja toimia inspiroivana esimerkkinä mahdollisuudesta toipua, sillä he ovat yksilöitä, joilla on omat kokemuksensa rikosoikeusjärjestelmässä navigoinnista sekä omat kokemuksensa mielenterveysongelmista ja/tai riippuvuudesta. (6)	Kokemusasiantuntijat pystyvät omiensa kokemuksensa kautta antamaan toivoa ja inspiroimaan rikostaustaisille.	Kokemusasiantuntijanpalvelut	
Toinen keskeinen teema koski palvelujen jatkuvuutta vangitsemisen ja uudelleenintegroinnin aikana. Nuoret miehet kuuluivat usein hyödyllisistä palveluista ensin vankilassa ollessaan. (7)	Palveluiden tulisi jatkua läpi vangitsemisen ja vapautumisen.	Palveluiden jatkumo	
Toinen mahdollinen ohjelmamuutos huumehoitotuomioistuimelle olisi tarjota nuorille aikuisille tehostettua tukea, joka olisi suunnattu erityisesti tähän alaryhmään. (2)	Tehostettu tuki, mikä on räätälöity tietyille ryhmälle.	Räätälöidyt palvelut	
Vaikka, joissakin huumehoitotuomioistuimissa voi olla "standardi" joukko palveluita/komponentteja, johon kaikki osallistujat osallistuvat, nämä tiedot viittaavat siihen, että eri osien yksilöiminen, erityisesti sukupuolen mukaan, voi auttaa parantamaan ohjelman jälkeisiä tuloksia. (4)	Huumehoitotuomioistuinten ohjelmat voisivat olla tehokkaampia, jos olisivat räätälöityjä esim. sukupuolen mukaan.		
Tämä tutkimus osoittaa, että vertaistukiohjelmat voivat olla lupaava palvelu, jolla vähennetään rikosten uusitumista ja, jolla lisätään mielenterveysongelmista ja muita riippuvuuksista sairastavien ihmisten yhteisöllisyyttä. (6)	Kokemusasiantuntijoiden tuki auttaa vähentämään rikosten uusimista ja lisää yhteisöllisyyden tunnetta.		

Koska ikätoverit vaikuttavat voimakkaasti nuoriin aikuisiin, viimeaikaisen tutkimusten perusteella suositellaan vertaismentorointiohjelmia ja päihdehoitoa, joka tarjoaa vertaistukea aikuisille, joilla on päihdehäiriöitä. (2)	Kokemusasiantuntijoiden tuki vertaismentorointiohjelmissa vaikuttavat voimakkaasti nuoriin aikuisiin.	Kokemusasiantuntijan tuen lisääminen palveluihin	
Jotkut ohjelmat olivat luoneet vertaistukiverkoston, joka lisäsi asiakkaiden halu olla yhteydessä palveluntuottajaan ja kannusti heitä uudelleenintegroinnissa. Osallistujat vaihtoivat yhteystietojensa ollakseen tavoitettavissa kaikkina aikoina, mutta myös kehittääkseen sosiaalista verkostoa kannustavista ja samanhenkisistä henkilöistä. (7)	Kokemusasiantuntijoiden tuki lisäsi ohjelmaan kiinnittymistä ja antoi vertaistukea silloin, kun sitä tarvittiin.		
Kokonaisvaltainen terveys on hyvin tärkeä osa uudelleenintegrointia, koska monet vankilasta vapautuvat henkilöt vetoavat terveyteen liittyviin seikkoihin toimiessa virheellisesti siviilissä. (3)	Kokonaisvaltainen terveys osana uudelleenintegroinnin palvelu vähentäisi virheitä siviilissä.	Kokonaisvaltaisen palvelu	
Osallistujat oppivat asettamaan realistisia odotuksia, saivat organisaatiolta kannustavia asenteita ja heillä oli selviytymis- ja päätöksentekotaitoja, jotka auttoivat uudelleenintegroinnissa. (1)	Asiakkaat oppivat taitoja, jotka tukevat uusintarikollisuuden vähenemistä.		Palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka auttoivat rikosten uusimisen vähenemiseen
Vähiten tarvitsevat nuoret -ryhmälle, uudelleenohjaamisen tai opetusten mahdollisuudet tulisi olla riittäviä, jotta nuoret eivät putoa syvemmälle järjestelmään. Tämä sisältää yhteisöpalvelut, toiminta, jonka avulla nuoret näkevät kuinka heidän käyttäytymisensä on vaikuttanut muihin, ja muut toimet, jotka auttavat nuoria kehittämään myönteisiä suhteita (minäpystyvyyden kehittäminen, koulutukseen pääseminen ja työllistymismahdollisuuksia) sekä kehittää ymmärrystä käyttäytymisensä seurauksista. (9)	Nuoret, jotka eivät ole vielä syvällä rikollismaailmassa, hyötyvät erilaisista uudelleenohjaamispalveluista, jotka näyttävät heille tekonsa seuraukset sekä opettavat heille uudet taidot.	Uudet taidot	
Taitoja tarvitseva -ryhmä hyötyisi todennäköisesti taidoista, jotka auttavat selviytymään vaikeista ajoista ja tekemään päätöksiä, jotka edistävät heidän sitoutumistaan positiiviseen käyttäytymiseen, kuten työ, koulu, terveellinen elämäntapa, luovuus ja ihmissuhteet (9)	Nuoria, joilla on puutteita elämisen taidoissa, hyötyisivät konkreettisten taitojen opettamisesta.		
Sen sijaan yksilön emotionaalinen, sosiaalinen, ammatillinen, henkinen ja ympäristöllinen terveys voi vaikuttaa samanaikaisesti menestymiseen vapautumisen jälkeen. (3)	Kokonaisvaltainen terveys auttaa tukemaan yksilöitä vankilasta vapautumisen jälkeen.		
Kulttuuriset vaikutteet vaikuttavat uudelleenintegroinnin menestykseen. Negatiiviset vertaiset, vankilain noudattaminen ja uskonnolliseen toimintaan käytetty aika olivat	Kulttuuriset asiat vaikuttavat myös rikosten uusimisen vähenemiseen, joten terveyttä ei kannata nähdä ainoas-	Kokonaisvaltaisen terveys	

<p>kaikki tärkeitä kokonaisvaltaisen terveyden ja rikosten uusimisen ennustajia. Näiden havaintojen perusteella terveyden rajaaminen vain henkisiin, emotionaalisiin ja fyysisiin ominaisuuksiin on karhunpalvelus ihmisille, joita rikosoikeusjärjestelmä pyrkii tukemaan heidän uudelleenintegroinnissaan. (3)</p>	<p>taan henkisenä, emotionaalisenä tai fyysisenä kokonaisuutena.</p>		
<p>Nuoret miehet esittivät yksityiskohdallisen laajan ja laaja-alaisen luettelon tarpeistaan uudelleenintegroinnin aikana, mikä sisälsi perustarpeet (esim. asunto, ruoka), käytännön asiat (esim. kuljetus, puhelin), vapautumiseen liittyvät tarpeet (esim. vangitsemisen leima, poliisin häirintä) ja psykososiaalinen (esim. henkinen tuki, riippuvuus). (7)</p>	<p>Asiakkaat itse kertoivat tarpeensa olevan kokonaisvaltaista.</p>		
<p>Miehillä ja naisilla sekä huumehoitotuomioistuimessa käytetty aika että positiivisten huumetestien määrä liittyivät ohjelman jälkeiseen rikosten uusiutumiseen. Huumehoitotuomioistuimessa käytetty aika liittyi ohjelman jälkeisen rikosten uusimisen vähenemiseen. Yleensäkin huumehoitotuomioistuimeen osallistuminen on yhdistetty uusien rikosten vähenemiseen. (4)</p>	<p>Mitä kauemmin oli mukana huumehoitotuomioistuimen palvelussa, sitä paremmin rikosten uusiminen väheni.</p>		
<p>Havaitsemme, että henkilöt, jotka osallistuivat päihdehoitoon ennen vankilasta vapautumista, ilmoittivat käyttävänsä huomattavasti vähemmän päihteitä uudelleenintegroinnin aikana kuin henkilöt, jotka eivät osallistuneet vankilapohjaisiin päihdehoitoihin. (5)</p>	<p>Vankilan aikainen päihdehoito auttaa vähentämään päihteiden käyttöä siviilissä.</p>	<p>Päihdepalvelut</p>	
<p>Tarve päihde avulle -ryhmä hyötyisi päihdeikäyttöpalveluista itselääkityksen ja tuhoisan käyttäytymisen vähentämiseksi. (9)</p>	<p>Nuoria, joilla on päihderiippuvuutta, hyötyvät päihdepalveluista.</p>		
<p>Tarve mielenterveys avulle -ryhmä hyötyisi mielenterveyspalveluista, jotka keskittyvät oppimaan tunteiden ja mielialan hallitsemista sekä säätelemään käyttäytymistä. (9)</p>	<p>Nuoria, joilla on mielenterveydellisiä haasteita, hyötyvät mielenterveyspohjaisesta tuesta.</p>		
<p>Nuorten naisten suurien tarpeiden -ryhmä hyötyisi identiteettiin ja minäpystyvyyteen keskittyvistä palveluista. Naisille tarkoitetut palvelut voivat auttaa tähän ryhmään kuuluvia nuoria naisia käsittelemään rikoksetonta käyttäytymistä, joka johtaa alhaiseen toimivuuteen, kuten trauma, mielenterveys ja vertaiset. (9)</p>	<p>Nuoret naiset, joilla on suuria tarpeita, hyötyisivät identiteettiin ja mielenterveyteen liittyvistä palveluista.</p>	<p>Mielenterveyspalvelut</p>	
<p>Ensimmäisenä vuoden aikana vankilasta vapautumisen jälkeen PeerStarin (kokemusasiantuntijan palveluun) osallistujat menestyivät uudelleen vangitsemisessa paljon paremmin</p>	<p>Kokemusasiantuntijoiden tuki auttoi rikosten uusimisen vähenemiseen.</p>	<p>Kokemusasiantuntijanpalvelut</p>	

kuin yleisesti USA:n vankilaväestö (22 prosenttia vs. 43 prosenttia). (6)			
Osallistujat kokivat, että työskentely saman taustaisten, kuten entisien vankien kanssa, auttoi luomaan emotionaalisen yhteyden. (7)	Kokemusasiantuntijoilta saatu apu ja yhteys koettiin hyväksi		
Osallistujat kokivat, että työskentely saman taustaisten, kuten entisien vankien kanssa, auttoi luomaan emotionaalisen yhteyden. (7)	Ammattilaisen samanlainen tausta asiakkaan kanssa koettiin hyväksi, koska se auttoi suhteen luomisessa	Ammattilaisen ominaisuudet	
Meidän tulisi käyttää tietoa riskien ja tarpeiden arviointityökaluista tunnistaksemme palvelutyypit, jotka auttavat nuorten onnistunutta siirtymisen aikuisikään sekä vähentämään rikosten uusimista. (9)	Arviointityökaluja tulisi käyttää, kun tunnistetaan palvelutyypin tarpeet ja riskit.	Arviointityökalut	
Kompleksisen tarpeiden -ryhmä hyötyisi enemmän strukturoidusta suojatekijöiden rakentamisesta. Tämä ryhmä hyötyisi monisysteemisten lähestymistapojen korostamisesta, kuten toiminnallisista perhe- tai monilotteisista terapioidista, jotka keskittyvät positiivisen käyttäytymisen sekä positiivisen identiteetin rakentamiseen. (9)	Nuoret, joilla on monitahoisia pulmia, hyötyisivät moniammatillisesta lähestymistavasta.	Moniammatillinen lähestymistapa	
Nuorten miesten suurien tarpeiden -ryhmä vaativat monisysteemisten lähestymistapojen painottamista, jotka koskevat päihteiden käytön hoitoa, perheterapiaa ja/tai mentorointia ympäristöissä, joissa he asuvat. (9)	Nuoret miehet, joilla on suuria tarpeita, hyötyisivät moniammatillisesta lähestymistavasta.		
Kuitenkin havaittujen suhteellisten erojen osuuteen ja rikosten vähentämisen vuoksi havainnot viittaavat siihen, että ainakin jotkut naispuoliset rikolliset voivat muuttaa rikollisuransa Alankomaiden uusintarikollisille tarkoitetun erityistuomioistuintimen päätöksen jälkeen. (8)	Jotkut naiset hyötyivät Alankomaiden uusintarikollisille tarkoitetun erityistuomioistuintimen päätöksestä.	Erityistuomioistuin uusintarikollisille	
Nuoret aikuiset valmistuivat DTC:stä huomattavasti vähemmän (28,9 %) kuin vanhemmat aikuiset (41,8 %). Myös yleisessä rikoksen uusimisasteessa oli eroja näiden kahden ryhmän välillä, mikä oli korkeampi nuorten aikuisten joukossa. (48,3 % vs. 30,3 %) (2)	Nuoriin aikuisiin ei tehonnut huumehoitotuomioistuintimen palvelu yhtä hyvin kuin vanhemmilla aikuisilla.	Päihdepalvelut	
Henkilöt, jotka osallistuivat päihteiden väärinkäytön hoito-ohjelmaan vankilasta vapautumisen jälkeen, käyttivät huomattavasti enemmän huumeita. (5)	Päihdepalveluun osallistuminen vankilasta vapautumisen jälkeen lisää rikoksen uusimista.		
Myös suureksi riskiksi arvioidut naiset olivat se osapopulaatio, jonka lopputulos oli huonoin (vertaispohjaisessa ohjelmassa), kun oli kyse uudelleen vangitsemisesta ensimmäisen vuoden aikana vankilasta vapautumisen jälkeen. Voidaan ajatella, että vertaispohjaiset ohjelmat vankiloissa ovat erittäin lupaavia;	Vertaispohjaiset ohjelmat eivät olleet yhtä suurta apua suureksi riskiksi arvioiduille naisille kuin muille.	Kokemusasiantuntijapalvelut	

Palvelut ja palvelujen sisällöt, jotka eivät vaikuttaneet rikosten uusimisen vähenemiseen.

<p>tämä tutkimus kuitenkin viittaa myös siihen, että vankiloiden ulkopuolella tarvitaan erityisiä ohjelmia naisille, joilla on vakava mielenterveydellinen häiriö ja huumeidenkäyttöongelma. (6)</p>			
<p>Nykyisessä tutkimuksessa todettiin, että monet naisrikolliset, jotka ovat tehneet useita uusintarikoksia, tekivät rikoksen uudelleen yhden vuoden kuluessa Alankomaiden uusintarikollisille tarkoitetussa erityistuoimioistuimen päätöksestä, ja yli puolet heistä teki uusia rikoksia kahden vuoden kuluessa. (8)</p>	<p>Alankomaiden uusintarikollisille tarkoitetun erityistuoimioistuimen päätöksistä huolimatta, useita naisia tekivät uusia rikoksia.</p>	<p>Erytistuoimioistuin uusintarikollisille</p>	
<p>Nykyisessä tutkimuksessa ei löydetty yhteyttä vuoden jälkeisen rikosten uusimisen ja demografisten, rikokseen liittyvien, psykiatristen, päihtheisiin liittyvien ja historiallisten ominaisuuksien välillä. Toisin sanoen yksikään muuttujista ei liittynyt otoksessamme olevaan rikosten uusimiseen. (8)</p>	<p>Yhteyttä erilaisten ominaisuuksien välillä ja rikoksen uusiminen vuoden kuluttua ei löydetty.</p>	<p>Ei yhteyttä ominaisuuksilla ja rikoksen uusimisella</p>	